

dr. sc. Mihajlo Dika
redoviti profesor Pravnog fakulteta u Zagrebu

ČETVRTA NOVELA STEČAJNOG ZAKONA OD 7. SRPNJA 2006. - OPĆI PREGLED¹

I. UVOD

Stečajni zakon je od svoga donošenja 1996. mijenjan i dopunjavan četiri puta – 1999., 2000., 2003. te 2006.² Svim se tim novelama u različitom, opsegu i s različitim uspjehom, htjelo uklanjenjem odnosno modificiranjem nekih postojećih ili unošenjem novih rješenja u zakonsku regulativu prevladati određene akutne probleme u praksi, ali i funkcionalizacijom, ubrzanjem i pojeftinjenjem stečajne procedure općenito unaprijediti sustav ostvarivanja stečajnopravne zaštite.

Izmjene i dopune koje su trećom novelom Stečajnog zakona iz 2003.³ unesene u hrvatsko stečajno pravo ticale su se izmjene strukture i nadležnosti stečajnog suda te pravnog položaja stečajnoga upravitelja, nekih pravnih lijekova, promjene položaja vjerovnika stečajnoga dužnika, osobito stečajnih i razlučnih vjerovnika, olakšavanja pobijanja pravnih radnji u stečaju, discipliniranja rada tijela stečajnog postupka određivanjem rokova do kojih se trebaju donijeti strateške odluke u stečajnom postupku, utvrđivanja dinamike i načina obavljanja plaćanja iz unovčene stečajne mase te otvaranja mogućnosti da se ubrza okončanje stečajnog postupka raspodjelom preostale neunovčene stečajne mase na vjerovnike. Preostale izmjene sastojale su se u nizu redakcijskih intervencija koje su imale za cilj otkloniti neke nepreciznosti u formuliranju pojedinih zakonskih odredaba. Neke su od navedenih novina bile uspješne, što je potvrdila i praksa (npr. napuštanje institucije stečajnoga vijeća, olakšanje pobijanja pravnih radnji u povodu stečaja). Druge su, međutim, s pravno-političkog i provedbenoga aspekta bile teško objašnjive i već je odmah nakon donošenja te novele bilo ocijenjeno da će izazvati ozbiljne probleme u praksi.

¹ U ovom radu odredbe pojedinih propisa bit će citirane uz naznaku broja članka, broja stavka odvojenog kosom crtom od broja članka, broja točke, alineje ili rečenice u okviru stavka odvojenog točkom od broja stavka ili članka te njihove kratice. Propisi će biti navedeni s punim nazivom kad se na njih bude po prvi put pozivalo u tekstu; tada će se odrediti i njihova kratica koja će se u nastavku koristiti. Jedino će se odredbe SZ-a citirati bez navođenja kratice toga zakona.

² NN 44/96, 29/99, 129/00., 123/03. i 82/06. (SZ).

³ Zakon o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona od 18. srpnja 2003. (NN123/2003), dalje u tekstu: Novela 2003.

Upravo se stoga, praktično neposredno nakon donošenja treće novele, započelo s pripremom četvrte, i to sa startnom zadaćom da se otklone štetne posljedice nekih rješenja treće novele. Tijekom rada na pripremi četvrte novele startni je legislativni cilj unekoliko proširen tako da je u završnici Zakonom o izmjenama i dopunama Stečajnoga zakona od 7. srpnja 2006. (Novela 2006.) stečajnopravno uređenje bitnije izmijenjeno i dopunjeno nego što se to u početku rada mislilo. Posljednjom novelom naprije se interveniralo u izvjesna rješenja unesena Novelom 2003. – neka su od njih korigirana, neka napuštena, treća nadomještena drugima. U izvjesnom smislu Novela 2006. predstavlja povratak izvornim rješenjima SZ-a iz 1996. (zapravo svom zakonodavnom uzoru – njemačkom InsO iz 1994.), odnosno rješenjima iz njegove prve i druge novele. Ipak i Novela 2006. je u izvjesnom smislu inovativna, pa i originalna. U svakom slučaju tu novelu obilježuje stanoviti pragmatizam – neka od prihvaćenih rješenja više odgovaraju mogućnostima onih koji Zakon trebaju primjenjivati, a manje potrebama onih čija prava treba ostvariti u stečaju i pravozaštitnoj funkciji stečajne procedure kao instrumenta za ostvarivanje tih prava.

Izmjene i dopune izvršene Novelom 2006. tiču se određenja ciljeva stečajnoga postupka (v. *ad* 2.), stečajnih razloga (v. *ad* 3.), supsidijarnih izvora stečajnoga postupovnoga prava (v. *ad* 4.), javnih priopćenja (v. *ad* 5.), vrsta odluka koje se donose u stečajnom postupku (v. *ad* 6.), pravnih lijekova (v. *ad* 7.), pravnoga položaja stečajnoga upravitelja (v. *ad* 8.), odbora vjerovnika (v. *ad* 9.) i skupštine vjerovnika (v. *ad* 10.), pokretanja stečajnoga postupka (v. *ad* 11.), prethodnoga postupka (v. *ad* 12.), otvaranja stečajnoga postupka (v. *ad* 13.), pravnog položaja vjerovnika stečajnoga dužnika (v. *ad* 14.), pravnih posljedica otvaranja stečajnoga postupka (v. *ad* 15.), osiguranja stečajne mase (v. *ad* 16.), odlučivanja o načinu nastavljanju stečajnoga postupka (v. *ad* 17.), unovčenja stečajne mase (v. *ad* 18.), utvrđivanja tražbina (v. *ad* 19.), diobe (v. *ad* 20.), zaključenja (v. *ad* 21.) i obustave (v. *ad* 22.) stečajnoga postupka, stečajnoga plana (v. *ad* 23.), osobne uprave (v. *ad* 24.), međunarodnoga stečaja (v. *ad* 25.) i stečaja osiguravajućih društva (v. *ad* 26.). Novelom 2006. uređen je i prijelazni režim u njezinoj primjeni (v. *ad* 27.).

U ovom će se radu, u skladu s njegovim naslovom, nastojati dati relativno sumarni opći pregled i ocjena izmjena i dopuna unesenih u hrvatsko stečajno pravo Novelom 2006. Posebna će pažnja biti poklonjena prijelaznom režimu toga zakona.

2. CILJEVI STEČAJNOGA POSTUPKA

Novelom 2006. izmijenjeno je određenje jednog od dvaju osnovnih ciljeva stečajnoga postupka. Dok je impostacija klasičnog cilja toga postupka (skupno namirenje vjerovnika stečajnoga dužnika unovčenjem njegove imovine i podjelom

prikupljenih sredstava vjerovnicima - 2/1.), dakle provedba stečaja u užem, pravom smislu te riječi, ostala neizmijenjena, ostvarivanje drugog se cilja stečajnoga postupka (uređivanje pravnoga položaja dužnika i njegova odnosa prema vjerovnicima po odredbama glave VI. SZ, 213. - 265., osobito radi održavanja njegove djelatnosti – 2/2.) više ne provodi (samo) preustrojom već stečajnim planom. Tom je u biti terminološkom intervencijom dovršen zapravo proces sustavne zamjene termina preustroj u SZ-u riječima stečajni plan, riječima kojima se (tehnički) preciznije (ali značenjski neutranije) izražava bit onoga na temelju čega se i kako može provesti drugi pravozaštitni cilj stečajnoga postupka prema odredbama glave VI. SZ – sanacija dužnika u užem smislu, njegova likvidacija mimo pravila o redovnom stečaju te njegov preustroj u pravom smislu koji može značiti i njegovu organizacijsku, pravnu, gospodarsku i drukčiju transformaciju. Tom je izmjenom euforični, političko-pravno obojeni amerikanizam (preustroj u smislu reorganizacije) zamijenjen značenjski širim i preciznijim pravnotehničkim terminom stečajni plan, čime Zakon nije nikako na normativnom planu ništa izgubio od svoje reorganizacijske dimenzije – ona je svedena u svoje prave okvire jednog od mogućih načina uređenja odnosa između dužnika i njegovih vjerovnika.

3. PREDMNJEVA INSOLVENTNOSTI

I nakon Novele 2006. struktura stečajnih razloga ostaje ista. To su nesposobnost za plaćanje i prezaduženost te prijeteća insolventnost zbog koje može stečaj predložiti samo dužnik (*arg. ex nov.* 4.). Izmijenjeno je tek određenje predmnjeve nesposobnosti za plaćanje (insolventnosti). Prije Novele 2006. smatralo se da je dužnik nesposoban za plaćanje ako u razdoblju od dva mjeseca nije s bilo kojega od njegovih računa kod bilo koje pravne osobe koja za njega obavlja poslove platnoga prometa isplaćena barem jedna petina iznosa koji je trebalo na temelju valjanih osnova za naplatu bez daljnjega pristanka dužnika naplatiti s toga računa. Okolnost da je dužnik u tom razdoblju imao sredstava na kojim drugim svojim računima kojima su se mogle namiriti sve te tražbine nije značila da je on sposoban za plaćanje (prijašnji 4/4.). Po novome će se smatrati da je dužnik nesposoban za plaćanje ako ima evidentirane nepodmirene obveze kod banke koja za njega obavlja poslove platnog prometa u razdoblju duljem od 60 dana, a koje je trebalo, na temelju valjanih osnova za naplatu, bez daljnjeg pristanka dužnika naplatiti s bilo kojeg od njegovih računa (nov. 4/1.1.).⁴ Okolnost da je dužnik u tom razdoblju imao sredstava

⁴ Rok od 60 dana računao bi se za svaku pojedinu obvezu od momenta kad su se stekli uvjeti za njezinu naplatu iz sredstava na računu. Stoga bi trebalo uzeti da postoji presumptivna baza

na drugim svojim računima kojima su se mogle namiriti sve te tražbine ne znači da je on sposoban za plaćanje (4/1.2.).

Premda bi upotrijebljena terminologija mogla u praksi izazvati dvojbe, čini se, a i trebalo bi (*arg. a cohaerentia*) izraz banka koja za dužnika obavlja poslove platnoga prometa u novoj odredbi članka 4. stavka 4. SZ shvatiti u smislu banke koja vodi račun dužnika za redovno poslovanje, zapravo banke koja vodi njegov glavni račun.⁵ Treba požaliti što u noveliranoj odredbi članka 4. stavka 4. SZ pojam te banke i računa koji vodi nisu preciznije označeni u smislu terminologije propisa o platnom prometu te (nove) terminologije uvedene OZ-om. Pojam nepodmirenih evidentiranih obveza koje se mogu bez daljnjeg pristanka dužnika naplatiti s bilo kojeg od njegovih računa ne bi obuhvaćao (*a contrario*) obveze koje bi se smjele naplatiti samo s određenih, posebnih računa dužnika. Među obveze koje bi se mogle naplatiti sa svih dužnikovih računa treba svakako svrstati obveze utvrđene ovršnim ispravama. Naime, rješenjem o ovrsci (na temelju ovršne isprave) na novčanim tražbinama po računima kod banaka nalaže se banci kod koje je dužnik odredio svoj glavni račun da novčani iznos za koji je ovrha određena prenese ovrhovoditelju s toga računa te, po potrebi, sa svih ovršenikovih kunskih i deviznih računa koji se vode u toj banci, odnosno, ako na tim računima ne bude dovoljno sredstava za namirenje ovrhovoditeljeve tražbine, sa svih računa kod drugih banaka (208/1. OZ).⁶

Novim određenjem predmnjeve insolventnosti postroženi su zahtjevi koji se postavljaju dužniku za vođenje njegova financijskoga poslovanja. Nakon Novele 2006. smatrat će se da je dužnik insolventan, da postoji jedan od stečajnih razloga ako bude na svom tzv. glavnom računu imao evidentirane nepodmirene obveze kod banke koja za njega obavlja poslove platnog prometa u razdoblju duljem od 60 dana, a koje je trebalo, na temelju valjanih osnova za naplatu, bez daljnjeg njegova pristanka naplatiti s bilo kojeg od njegovih računa, dakle nepodmirene obveze u bilo kojem iznosu, pa i ispod jedne petine, što je do Novele 2006. bila granica nepodmirenosti obveza ispod koje se insolventnost nije predmnijevala. Ukidanje donje granice nepodmirenosti obveza nikako ne bi smjelo značiti da bi predmnjeva

predmnjeve insolventnosti ako bi dužnik kod banke imao evidentiranu bilo koju obvezu koja ispunjava uvjete iz članka 4. stavka 4. koja nije podmirena u tom roku.

⁵ Glavni račun je račun koji je pravna osoba (ovršnik u ovršnom postupku, dužnik u stečajnom postupku) otvorila kod banke za redovito poslovanje i koji je ona odredila kao račun za plaćanje zakonskih obveza i javnih prihoda, za naplatu vrijednosnih papira i instrumenata plaćanja te naloga s naslova ovrhe sudskih odluka i drugih ovršnih isprava (207/1. OZ). OZ: Ovršni zakon, NN 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05.

⁶ Okolnost da je banka koja provodi ovrhu dužna prenositi sredstva ne samo s glavnog računa i drugih računa koje sama vodi već i s računa kod drugih banaka, izjednačava praktično nemogućnost namirenja obveza po rješenjima o ovrsci s glavnoga računa s nemogunošću namirenja sa svih računa dužnika kod banaka u zemlji.

insolventnosti postojala čak i ako bi tijekom roka od šezdeset dana bili nepodmireni neznatni, zanemarivi iznosi.

Rok od šezdeset dana je zapravo donja granica postojanja nepodmirenih obveza. Prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka morao bi se temeljiti na tvrdnji i dokazu⁷ da je na računu bilo nepodmirenih obveza barem šezdeset dana i da je nepodmirenih obveza bilo u kontinuitetu i nakon isteka toga roka do izdavanja potvrde o tome. Ako navedena predmnjeva otpadne zato što je dužnik do završetka prethodnoga postupka postao sposoban za plaćanje, a insolventnost ili koji drugi stečajni razlog se ne mogu utvrditi do tada na koji drugi način, postupak treba obustaviti (*arg. ex nov. 53/7.*).

Okolnost da je dužnik u tom razdoblju imao sredstava na drugim svojim računima⁸ kojima su se mogle namiriti sve te tražbine ne znači daje on sposoban za plaćanje (4/1.2.), ona dakle ne dovodi u pitanje postojanje predmnjeve o insolventnosti – u tom se pogledu prijašnje i novo uređenje ne razlikuju. Dužnik koji bi htio sprječiti otvaranje stečaja morao bi se sam pobrinuti da se sredstva s tih drugih računa prebace na glavni račun, odnosno drugi račun (ako se ne prihvati konstrukcija o glavnom računu) na kojem ima nepodmirenih obveza. Pritom se polazi od pravopolitičkoga stava da je dužnost dužnika da sam uredno podmiruje tražbine svojih vjerovnika; da ne bi smio teret dokazivanja biti na vjerovnicima da dužnik ni na jednom svom računu, ma gdje se od nalazio, pa makar i u inozemstvu, nema sredstava za podmirenje svojih obveza.

Vremensko određenje tzv. presumptivne baze ostalo je u biti neizmijenjeno – dva mjeseca prije Novele 2006., šezdeset dana nakon nje. Moglo bi se eventualno reći da je novo određenje roka preciznije i da će se po njemu ravnopravnije tretirati dužnici u teškoćama s plaćanjem.

Predmnjeva o insolventnosti je ograničeno oboriva (*arg. ex 221/3. ZPP*). Ona se, najprije, može oboriti obaranjem presumptivne baze, npr. protudokazom o tome da nije točno da je dužnik tijekom šezdeset dana imao nepodmirenih obveza na glavnom računu. Predmnjeva insolventnosti neće se primijeniti ni ako dužnik tijekom prethodnoga postupka podmiri sve tražbine koje je trebalo na temelju

⁷ Postojanje okolnosti o kojima ovisi predmnjeva insolventnosti dokazuje se potvrdom pravne osobe koja za dužnika obavlja poslove platnoga prometa. Ta je pravna osoba dužna bez odgode vjerovniku, na njegov zahtjev, izdati takvu potvrdu. U suprotnom ona odgovara za štetu koju bi vjerovnik zbog toga mogao pretrpjeti. (5/6.).

⁸ S obzirom na pravnu dužnost i mogućnost da se u ovrsi na tražbini po glavnom računu sredstva koja dužnik ima na drugim računima kod banke koja vodi taj račun ali i kod drugih banaka u zemlji prenose na taj račun (*arg. ex 207/1. OZ*), proizlazi da bi sredstva koja bi dužnik mogao imati na drugim računima na koje se ovdje aludira zapravo bila sredstva na računima kod banaka u inozemstvu.

valjanih osnova za naplatu naplatiti sa svih njegovih računa, ili ako dođe do pristupanja dugu (50.) , pri čemu podmirenje tražbina dužnik može dokazivati samo javnom ili javno ovjerovljenom ispravom ili potvrdom pravne osobe koja obavlja poslove platnoga prometa (4/5.).

4. SUPSIDIJARNI IZVORI STEČAJNOGA PROCESNOGA RAVA

Novelom 2006. interveniralo se i u odredbe kojima je bila utvrđena supsidijarna primjena odredaba Zakona o parničnom postupku (ZPP).⁹ Prema prijašnjem uređenju u stečajnom su se postupku na odgovarajući način primjenjivale odredbe Zakona o parničnom postupku, osim ako SZ-om nije bilo drukčije određeno (6/1.). Posebno je bilo propisano da se u stečajnom postupku ne primjenjuju odredbe članka 68. ZPP o svrhovitoj delegaciji (6/2.).

Po novome u stečajnom postupku na odgovarajući se način primjenjuju pravila parničnog postupka u postupku pred trgovačkim sudovima (nov. 6.).¹⁰ U stečajnom će se postupku, dakle, supsidijarno primjenjivati posebna pravila o parničnom postupku pred trgovačkim sudovima, a pravila o tzv. općem parničnom postupku ako odredbama glave trideset druge (488. – 502. ZPP) nije drukčije određeno (*arg. ex 488.*).¹¹

⁹ NN 53/91, 91/92., 112/99, 117/03.

¹⁰ Valja primijetiti da ova nova upućujuća dredba nije najkorektnije redigirana. Možda je trebala glasiti: „U stečajnom se postupku na odgovarajući način primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, br. 53/91, 91/92., 112/99, 117/03.) o postupku pred trgovačkim sudovima.“ Trebalo je naznačiti odredbe kojega se zakona o (a ne „u“) kojem posebnom postupku koji je njime uređen. To je barem do sada bila standardna nomotehnička metoda u redigiranju propisa.

¹¹ Valja pritom upozoriti da se odredbe o posebnom parničnom postupku pred trgovačkim sudovima ne primjenjuju u sporovima iz nadležnostitih sudova za koje je propisana posebna vrsta postupka (489. ZPP), što znači da se ta pravila ne primjenjuju u radnim sporovima, u sporovima za izdavanje platnoga naloga, u sporovima male vrijednosti. Zato se može postaviti pitanje upućuje li se novom odredbom članka 6. SZ uvijek na odgovarajuću primjenu posebnih pravila o parničnom postupku pred trgovačkim sudovima, čak i u onim slučajevima za koje je predviđeno da se trebaju rješavati po drugim posebnim procedurama, dakle uz ignoriranje upućujuće odredbe članka 489. ZPP, ili uvažavajući i tu odredbu, što bi značilo da se pravila o posebnoj proceduri pred trgovačkim sudovima ne bi primjenjivala na odgovarajući način u stečajnom postupku kad bi bilo mjesta primjeni pravila o drugim posebnim procedurama. Ako bi se prihvatila ta druga inepretativna mogućnost, to bi značilo da bi supsidijarni izvor postupovnih pravila u incidentalnom postupku u povodu prijave radničkih tražbima bila posebna pravila o postupku u parnicama iz radnoga odnosa (433. – 437. ZPP), a ne pravila o postupku pred trgovačkim sudovima.

Izostavljenjem odredbe članka 6. stavka 2. SZ koja je izrijekom isključivala primjenu odredbe članka 68. ZPP u stečajnom postupku, iznova je omogućena tzv. svrhovita delegacija nadležnosti u tom postupku. Dakle, po novome je moguće da nadležni trgovački sud sam ili na prijedlog stranke zatraži od Visokog trgovačkog suda da odredi da u određenom predmetu postupa drugi trgovački sud ako je očito da će se tako lakše provesti postupak ili ako za to ostoje drugi važni razlozi (*arg. ex* 68/1., 34.b, 34.c ZPP; 6. SZ). Pritom bi o prijedlogu stranke odlučivao prvostupanjski sud rješenjem protiv kojega žalba nije dopuštena (68/2. ZPP; 6. SZ), dok bi o zahtjevu prvostupanjskoga suda za svrhovitu delegaciju odlučivao sudac pojedinac Visokog trgovačkog suda (68/3., 34.c ZPP; 6. SZ).

5. JAVNA PRIOPĆENJA

Novelom 2006. izmijenjena je odredba članka 9. stavka 1. SZ o javnoj objavi sudskih pismena. Prije Novele 2006. sudska su se pismena (odluke, pozivi, obavijesti i sl.) koja je trebalo javno objaviti objavljivala u "Narodnim novinama" i na oglasnoj ploči suda, u cijelosti ili u izvatku. U objavljenom pismenu je trebalo točno navesti tvrtku, odnosno naziv dužnika, a osobito njegovu adresu i predmet poslovanja. Smatralo se da je priopćenje obavljeno protekom osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama" (prijašnji 9/1.). Po novome sudska pismena (odluke, pozivi, obavijesti i sl.) koja treba javno objaviti objavljuju se u «Narodnim novinama», na oglasnoj ploči suda te ako to dopuštaju uvjeti u sudu i u "elektronskom" obliku, u cijelosti ili u izvatku. U objavljenom pismenu treba točno navesti tvrtku odnosno naziv dužnika, a osobito njegovu adresu i predmet poslovanja. Smatrat će se da je priopćenje obavljeno protekom osmoga dana od dana objave u «Narodnim novinama». (Nov. 9/1.) Izmjene se dakle tiču mogućnosti da se sudska pismena objavljuju (**ako to dopuštaju uvjeti u sudu**) i u **elektroničkom obliku, u cijelosti ili u izvatku**.

Treba žaliti što izrijekom nije predviđeno da će se modaliteti ove inovacije u načinu javnoga objavljivanja sudskih pismena urediti posebnim podzakonskim propisom. Neovisno o tome, bilo bi uputno i korisno da to bude učinjeno odgovarajućom novelom Sudskoga poslovnika.

6. ZAKLJUČAK

Prije Novele 2006. odluke u stečajnom postupku donosile su se u obliku rješenja i naredbe (prijašnji 10/1.). Novelom 2006. u označavanju druge od tih odluka izraz naredba zamijenjen je izrazom zaključak. Time je zapravo prihvaćen

izraz koji se predlagao u pripremnim materijalima za izradu SZ-a iz 1996., a koji je korespondirao odgovarajućoj vrsti odluke u ovršnom postupku (zaključak – 10/3., 4. OZ).

Novelom 2006. proširen je krug pravnih pitanja o kojima se odlučuje zaključkom u usporedbi s onima o kojima se moglo odlučivati naredbom, i to po uzoru na uređenje instituta zaključka u ovršnom postupku (*arg. ex* 10/4. OZ). Prije Novele 2006. naredbom se izdavao nalog službenoj osobi ili tijelu stečajnoga postupka za obavljanje pojedinih radnji, ako SZ-om nije bilo drukčije određeno (prijašnji 10/2.). Nakon Novele 2006. zaključkom se izdaje nalog službenoj osobi ili tijelu stečajnog postupka za obavljanje pojedinih radnji, te odlučuje o upravljanju postupkom i o drugim pitanjima kada je to izrijekom predviđeno SZ-om (nov. 10/2.). Treba uzeti da se zaključkom odlučuje o upravljanju postupkom¹² u onim slučajevima za koje izrijekom nije propisano da se odluke donose u obliku rješenja.

7. PRAVNI LIJEKOVI

7.1. Općenito

Novelom 2006. u cijelosti su iznova uređene opće odredbe o pravnim lijekovima u stečajnom postupku. To je učinjeno izmjenom naslova iznad članka 11. SZ te toga članka u cijelosti, ali i brisanjem članka 12. i 13. U novom članku 11. SZ utvrđene su odredbe o svim vrstama pravnih lijekova.

7.2. Žalba protiv rješenja

Prije Novele 2006. naslov iznad članka 11. glasio je “*Žalba protiv rješenja*”, a po novome “*Pravni lijekovi*”.

Odredbe prijašnjeg članka 11. SZ o žalbi protiv rješenja (prijašnji 11/1. - 7.) ostale su neizmijenjene i nakon Novele 2006. (nov. 11/1. – 7.1.). One su dopunjene tek propisivanjem roka u kojem je prvostupanjski sud dužan žalbu dostaviti drugostupanjskom sudu (nov. 11/8.) te roka u kojem je drugostupanjski sud dužan odlučiti o tom pravnom lijeku (11/7.2.). To znači da je i po novom protiv rješenja dopuštena žalba, ako SZ-om nije drukčije određeno (nov. 11/1.), da je rok za žalbu osam dana, ako SZ-om nije drukčije određeno (nov. 11/2.), da u slučaju u kojem se dostava prema SZ-u obavlja stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda, rok za žalbu počinje teći istekom trećega dana od dana stavljanja rješenja na oglasnu ploču suda, osim ako dostava nije izvršena i javnim priopćenjem (nov. 11/3.), da u slučaju u kojem se prema SZ-u rješenje mora dostaviti određenim osobama, rok za

¹² O upravljanju parničnim postupkom usp. članke 278., 288., 298., 299., 311. – 32. ZPP.

podnošenje žalbe teče od dana dostave rješenja, osim ako dostava nije izvršena i javnim priopćenjem (nov. 11/4.), da žalba protiv rješenja ne zadržava ovrhu rješenja, ako SZ-om nije drukčije određeno (nov. 11/5.), da je u slučaju u kojem je protiv rješenja dopuštena posebna žalba sud dužan umnožiti dio spisa na koji se žalba odnosi i prijepis toga dijela spisa sa žalbom dostaviti drugostupanjskom sudu, a da će se, dok drugostupanjski sud ne donese odluku, u prvostupanjskom postupku poduzimati one radnje koje je moguće poduzimati prije pravomoćnosti pobijanoga rješenja, osim ako SZ-om nije drukčije određeno (nov. 11/6.), da drugostupanjski sud odlučuje o žalbi u vijeću sastavljenom od triju sudaca (nov. 11/7.1.). Dopune odredaba o žalbi tiču se roka u kojem je prvostupanjski sud dužan žalbu podobnu za odlučivanje dostaviti drugostupanjskom sudu – on je to dužan učiniti u roku od osam dana (nov. 11/8.), te roka u kojem je vijeće drugostupanjskoga suda dužno odlučiti o žalbi – ono je to dužno učiniti hitno, a najkasnije u roku od šezdeset dana od primitka žalbe (nov. 11/7.2.). Navedeni su rokovi instruktivni i njihova povreda može eventualno biti osnovom za stegovnu odgovornost suca.

Budući da je po novome kao i prije toga žalba u pravilu dopušteni pravni lijek, iz čisto redakcijskih razloga brisane su kao suvišne odredbe koje su izrijekom protiv određenih rješenja dopuštale taj pravni lijek, a koje su svoje porijeklo vukle iz redakcije SZ-a kad je taj pravni lijek bio dopušten samo onda kad je to bilo izrijekom predviđeno. Tako je i brisana odredba reč. 2. stavka 2. članka 26. SZ po kojoj je stečajni upravitelj imao pravo na žalbu protiv rješenja kojim mu je izrečena novčana kazna.

7.3. Nedopuštenost pravnih lijekova protiv zaključka

Po novome protiv zaključka nije dopuštena žalba (nov. 11/9.), a budući da je brisan članak 12. o prigovoru protiv naredbe, treba uzeti da protiv zaključka nije uopće dopušten pravni lijek, analogno kao ni u ovršnom postupku (11/5. OZ). Stoga su sustavno brisane odredbe o pravu stečajnoga upravitelja na prigovor protiv naredbe/zaključka stečajnoga suca. (*arg. ex prijašnji 24/5.*, koji je brisan člankom 13. Novele 2006.).

7.4. Ponavljanje postupka i revizija

Zadržano je prijašnje rješenje po kojem se u stečajnom postupku ne može podnijeti prijedlog za ponavljanje postupka (prijašnji 13., nov. 11/10.). S druge strane, dok revizija prije Novele 2006. nije bila dopuštena (prijašnji 13.), nakon Novele 2006. ona se može izjaviti samo ako odluka drugostupanjskog suda ovisi o rješenju nekog materijalnopravnog ili postupovnopravnog pitanja važnog za osiguravanje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana, u skladu s

pravilima parničnog postupka (nov. 11/10.), I, svakako, uz uvjet da je dopusti drugostupanjski sud u svojoj odluci. Bila bi dakle dopuštena tzv. izvanredna revizija iz članka 382. stavka 2. ZPP, analogno kao i u ovršom posupku (12/1.1. OZ).

8. STEČAJNI UPRAVITELJ

8.1. Uvod

Novelom 2006. značajno se interveniralo u odredbe o stečajnome upravitelju. Tako su u cijelosti izmijenjene odredbe članka 20. SZ o tome tko može biti imenovan za stečajnoga upravitelja, odredbe članka 21. SZ o utvrđivanju liste stečajnih upravitelja te članka 21.a SZ o stručnom ispitu, dok su izmijenjene odnosno dopunjene odredbe članka 23. SZ o imenovanju drugog stečajnog upravitelja, članka 24. SZ o ovlastima stečajnoga upravitelja, članka 25. SZ o njegovim dužnostima, članka 26. SZ o nadzoru nad njime, članka 27. SZ o razrješenju toga tijela stečajnoga postupka, članka 28. SZ o njegovoj odgovornosti i o osiguranju od odgovornosti te članka 29. SZ o nagradi za rad i troškovima postupka. Nekim su od tih intervencija korigirane izmjene i dopune koju se u institut unijete Novelom 2003., dok se nekima institut dograđuje i primjeruje potrebama prakse.

8.2. Tko može biti imenovan za stečajnoga upravitelja

Prema uređenju prije Novele 2003. za stečajnog se upravitelja mogla imenovati fizička osoba koja je imala visoku stručnu spremu, položen stručni ispit za stečajnog upravitelja te koja je raspolagala potrebnom stručnošću i poslovnim iskustvom (20/1. SZ 00.). Novelom 2003. ta je odredba zamijenjena novom po kojoj je za stečajnog upravitelja mogao biti imenovan (1) samo odvjetnik, (2) odvjetnički ured koji ima financijsko-ekonomskog savjetnika ili član javnog trgovačkog društva upisanog u sudski registar za obavljanje djelatnosti stečajnoupaviteljske službe koji ima visoku stručnu spremu i položen stručni ispit za stečajnog upravitelja (20/1. SZ 03). Pritom su odredbe o stečajnoupaviteljskom inkompatibilitetu ostale neizmijenjene (20/2-3. SZ 00). Navedena je izmjena svojom nedovoljno preciznom redakcijom, ali i polaznom idejom na kojoj se temeljila da zapravo samo odvjetnici, bez potrebe polaganja stručnoga ispita, mogu biti stečajnim upraviteljima izazvala brojne reakcije i kontroverze u javnosti, doktrini i praksi. Ona je i bila jednim od razloga za početak priprema Novele 2006.

Prema uređuju impostiranom Novelom 2006. *in abstracto* za stečajnog upravitelja može se imenovati fizička osoba koja ima visoku stručnu spremu, položen stručni ispit za stečajnog upravitelja i nalazi se na listi stečajnih upravitelja

(nov. 20/1.). Pritom je nepotrebno naglašeno da za stečajnog upravitelja može biti imenovan i odvjetnik pod navedenim uvjetima (nov. 20/5.).

Novelom 2006. posebno je naglašeno da prigodom imenovanja stečajnog upravitelja *in concreto* posebno treba voditi računa o tome da raspolaže potrebnom stručnošću i poslovnim iskustvom potrebnim za vodenje odnosnog stečajnog postupka (nov. 20/2.). Riječ je o zahtjevu koji se sam po sebi čini umjesnim i opravdanim, ali koji će u praksi omogućiti stečajnim sucima relativno veliku, zapravo nekontrolabilnu diskreciju pri izboru stečajnih upravitelja.

I nakon Novele 2006. zadržani su u biti isti razlozi zbog kojih osoba koja ispunjava opće uvjete za to ne može *in concreto* biti imenovana za stečajnoga upravitelja. To je osoba koja bi morala biti izuzeta kao sudac u stečajnom postupku, a osobito osoba koja je bila zaposlena kod dužnika ili je bila članom nekog njegovog tijela, zatim bliski srodnik stečajnoga suca, osoba odgovornih za obveze u stečaju, članova uprave i drugih tijela dužnika, vjerovnika te osoba koje su u odnosu suparništva s dužnikom, ali ni osoba koja po zakonu ne bi mogla biti imenovana za člana uprave dužnika, nadzornog odbora ili sličnog tijela (nov. 20/3., 4.)¹³. Navedeni razlozi koji uzrokuju nepodobnost neke osobe da *in concreto* bude stečajnim upraviteljem u osnovi su apsolutnoga karaktera (razlozi za isključenje stečajnoga suca – 71.1. – 6. ZPP; izrijekom navedeni razlozi koji se tiču samog stečajnog upravitelja) – njihovo postojanje samo po sebi zahtijeva da se određena osoba koja inače ispunjava opće uvjete za stečajnoga upravitelja isključi *in concreto*. Međutim, time što se pri određivanju razloga za izuzimanje stečajnoga upravitelja općenito upućuje na razloge za izuzeće stečajnoga suca, stečajnim upraviteljem ne bi mogla biti ni osoba glede koje postoje druge okolnosti koje dovode u pitanje njezinu nepristranost (relativni razlog za izuzeće stečajnog suca pa stoga i stečajnog upravitelja – 71.7. ZPP).

Navođenje u odredbi stavka 4. nov. članka 20. SZ među osobama koje ne mogu biti imenovane za stečajnog upravitelja osoba koje su pravomoćno osuđene za počinjena kaznena djela protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja, te za druga kaznena djela koja ih čine nedostojnom za obavljanje dužnosti stečajnog upravitelja (nov. 20/3., 4.) može navesti na pogrešan zaključak da je riječ o osobama koje (samo) *in concreto* ne bi mogle biti imenovane na tu funkciju. Treba, međutim, uzeti da su to osobe koje uopće ne bi smjele biti uvrštene na listu stečajnih upravitelja

¹³ Osoba koja po zakonu ne bi mogla biti imenovana za člana uprave dužnika, nadzornog odbora ili sličnog tijela mogla bi apsolutno biti za to nepodobna, dakle neovisno o tome tko je dužnik, pa onda ne bi smjela biti ni biti uvrštena na listu (*arg. ex 21/2., v. infra ad 7.3.*). Ona, međutim, onda kada ne bi zbog određenih svojih svojstava mogla biti imenovana članom navedenih tijela samo određenih kategorija dužnika, mogla bi biti uvrštena u listu stečajnih upravitelja, ali ne bi mogla biti imenovana za stečajnog upravitelja onih dužnika članom čijih tijela prije otvaranja stečajnoga postupka ne bi smjela biti.

(*arg. ex* 20/1.2.; *v. infra ad* 8.3.), odnosno koje bi trebale biti skinute s te liste ako bi za diskvalificirajuće kazneno djelo bile osuđene nakon uvrštenja u tu listu. Neovisno o tome, čak i kad bi te osobe i dalje bile na listi, ne bi smjele biti imenovane za stečajnoga upravitelja u pojedinom slučaju. Pritom bi pravomoćna osuda za kaznena djela protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja imala značenje apsolutnog razloga za njihovo izuzimanje, a pravomoćna osuda za druga kaznena djela koja ih čine nedostojnom za obavljanje dužnosti stečajnog upravitelja značenje relativnog razloga jer bi se u svakom konkretnom slučaju trebalo ocijeniti je li riječ o takvu kaznenu djelu.

8.3. Lista stečajnih upravitelja

Novelom 2003. odredbe o načinu utvrđivanja liste stečajnih upravitelja ostale su neizmijenjene (21.). Međutim, s promjenom uvjeta koje su morale ispunjavati osobe koje nisu odvjetnici da bi mogli biti stečajnim upraviteljima valjalo je uskladiti i odredbu o tome tko može biti stavljen na listu stečajnih upravitelja koju je utvrđivao predsjednik Visokog trgovačkog suda. Nakon Novele 2003. na tu listu od članova odnosno zaposlenika javnih trgovačkih društava upisanih u sudski registar za obavljanje djelatnosti stečajnoupaviteljske službe mogla je biti stavljena samo osoba koja je imala visoku stručnu spremu i koja je položila stručni ispit za stečajnog upravitelja (nov. 21.a/1.).

Novelom 2006. su pravila o načinu utvrđivanja liste stečajnih upravitelja značajno izmijenjena. Listu stečajnih upravitelja ne utvrđuje više predsjednik Visokog trgovačkog suda već **ministar nadležan za poslove pravosuđa**; ona se objavljuje u «Narodnim novinama» i može se dopunjavati (nov. 21/1.). Na listu ima pravo biti upisana osoba koja ima visoku stručnu spremu te položen stručni ispit za stečajnog upravitelja, osim ako nije riječ o osobi koja po zakonu ne bi mogla biti imenovana za člana uprave dužnika, nadzornog odbora ili sličnog tijela¹⁴, o osobi pravomoćno osuđenoj za počinjena kaznena djela protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja, te za druga kaznena djela koja ju čine nedostojnom za obavljanje dužnosti stečajnog upravitelja (*arg. ex* nov. 20/4., 21/2.). Osoba uvrštena u listu stečajnih upravitelja može se brisati s liste odlukom ministra nadležnog za poslove pravosuđa po službenoj dužnosti zbog razloga koji su zapreka za obavljanje dužnosti stečajnog upravitelja – zato što ne ispunjava opće uvjete za to (nov. 20/1., 21/3.) te zato što u odnosu na nju postoje okolnosti zbog kojih, unatoč tome što ispunjava te opće uvjete, ne bi mogla biti uvrštena u listu (nov. 20/4., 21/3.), ali i na osobni zahtjev osobe koja se nalazi na listi (nov. 21/3.). S liste bi svakako trebalo brisati i umrle osobe.

¹⁴ V. bilj. 13.

O upisivanju na listu i brisanju s liste ministar bi odlučivao rješenjem koje je upravni akti (nov. 21/4.).

Ministar nadležan za poslove pravosuđa zadužen je da posebnim podzakonskim aktom propiše postupak uvrštavanja i brisanja s liste stečajnih upravitelja (nov. 21/5.), koji je dužan donijeti u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu Novele 2006. (110/1. Novele 2006.).

8.4. Stručni ispit

Novelom 2006. izmijenjena je u cijelosti odredba članka 21.a stavka 1. SZ. Po novome program stručnog ispita za stečajne upravitelje te uvjeti i način za polaganje stručnog ispita utvrđuju se pravilnikom koji ministar nadležan za poslove pravosuđa (21.a/1.) treba donijeti u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu Novele 2006. (110/2. Novele 2006.).

8.5. Imenovanje drugog stečajnoga upravitelja

Novelom 2006. nije se diralo u odredbe članka 22. SZ o imenovanju stečajnoga upravitelja, ali su izmijenjene odredbe o imenovanju drugog stečajnog upravitelja.

Zadržano je rješenje po kojem skupština vjerovnika može na prvom ili kojem kasnijem ročištu nakon imenovanja stečajnog upravitelja umjesto stečajnog upravitelja kojeg je imenovao stečajni sudac izabrati drugog stečajnog upravitelja (nov. 23/1.1.). Ono je tek dopunjeno odredbom o tome kad će se smatrati da je ta druga osoba izabrana za stečajnog upravitelja. Ona će se smatrati izabranom ako su za njezin izbor glasovali stečajni vjerovnici zbroj iznosa čijih tražbina iznosi više od zbroja iznosa tražbina vjerovnika koji su glasovali protiv te odluke (23/1., 2.; 38.c/2.)¹⁵ te uz daljnji uvjet da vjerovnici koji su glasovali za njezin izbor čine većinu (ukupog broja) vjerovnika koji su glasovali (nov. 23/1.2.). Uvođenjem takve specifične kvalificirane većine, koja se inače ne traži za donošenje odluka na skupštini vjerovnika, htjelo se zapravo sprječiti da veliki vjerovnici nametnu velikom broju malih vjerovnika “svoga” stečajnoga upravitelja. Time će, međutim, biti značajno otežana “smjena” stečajnoga upravitelja kojega je imenovao stečajni sudac te preuzimanje kontrole nad stečajem od strane tražbinski gledano većine stečajnih vjerovnika, što bi zapravo trebalo biti njihovo pravo.

¹⁵ Pri čemu će se za razlučne vjerovnike kojima dužnik ne duguje osobno prigodom utvrđivanja prava glasa umjesto iznosa tražbina uzeti u obzir vrijednost razlučnog prava (nov. 23/1.2., 38.c/2.).

Novoimenovani stečajni upravitelj ne mora biti na listi stečajnih upravitelja (23/1.3.), ali stečajni sudac može (dakle, ne mora) uskratiti njegovu potvrdu ako on nema visoku stručnu spremu odnosno položeni stručni ispit za stečajnog upravitelja te ako *in concreto* postoje razlozi za njegovu izuzeće ili isključenje kao i razlozi zbog kojih ne bi mogao biti upisan u listu (*arg. ex nov.* 20/3., 4., 23/3. – v. *supra ad* 7.2. – 7.4.).

Novoimenovanom stečajnom upravitelju isprava o imenovanju predat će se nakon što da izjavu da će savjesno obavljati svoju dužnost (nov. 23/1.4.).

Stečajni sudac zaključkom određuje potrebne mjere radi ostvarenja primopredaje dužnosti stečajnih upravitelja (nov. 23/7.).

U slučaju u kojemu razrješava stečajnoga upravitelja neovisno o odluci skupštine vjerovnika (27., v. *infra ad* 7.7.), stečajni je sudac dužan zajedno s rješenjem o razrješenju stečajnog upravitelja donijeti i rješenje o imenovanju novog stečajnog upravitelja. Na prvom narednom ili kojem kasnijem ročištu skupština vjerovnika može, međutim, izabrati neku drugu osobu za stečajnog upravitelja u skladu s pravilima koja inače ima glede toga (23.,, 27/8.; v. *supra*).

Rješenje o razrješenju prethodnoga i ono imenovanju novoga mogu biti sadržana u formalno istoj odluci.

8.6. Dužnosti stečajnoga upravitelja

Novelom 2006. proširena je lista dužnosti stečajnoga upravitelja utvrđena u prijašnjem članku 25. stavku 1. SZ. Po novome stečajni je upravitelj dužan nakon zaključenja stečajnog postupka (nastaviti) zastupati stečajnu masu u skladu sa SZ-om (25/1.12.), čime se opravdano naglašava da zaključenjem toga postupka njegova funkcija zapravo ne prestaje već se samo modificira.¹⁶ Čini se, međutim, suvišnim dodavanje točke 13. u stavku 1. članka 25. po kojoj je stečajni upravitelj dužan obavljati i druge poslove u skladu sa SZ-om, i to stoga što lista njegovih dužnosti utvrđena u tom stavku nije taksativno već samo primjerice određena, na što upućuje okolnost da je prije njihova navođenja upotrijebljena riječ “osobito”.

8.7. Razrješenje stečajnoga upravitelja

Prije Novele 2006. stečajni je sudac bio dužan razriješiti stečajnoga upravitelja nakon isteka dvije godine od dana održavanja izvještajnog ročišta, odnosno od prestanka poslovanja dužnika ako je odlučeno da dužnik privremeno nastavlja poslovanje, ako nije unovčio imovinu koja ulazi u stečajnu masu tako da se može pristupiti završnoj diobi, osim ako do neunovčenja nije došlo iz posebno

¹⁶ To proizlazi i iz noveliranih članaka 203. i 204., v. *infra ad* 22.

opravdanih razloga (prijašnji 27/1.1.). Novelom 2006. rok od dvije godine skraćen je godinu i pol dana (osim kada se imovina dužnika koja ulazi u stečajnu masu većim dijelom sastoji od pokretnina, kad taj rok prije i nakon Novele 2006. iznosi godinu dana – 27/1.2.), dok se ekskulpirajući pravni standard “posebno opravdani razlog” zbog kojih stečajna masa nije unovčena zamjenjuje bitno preciznijim i ograničenijim - po novome sud nije dužan razriješiti stečajnog upravitelja koji nije u navedenom (skraćenom) roku unovčio stečajnu masu zato što to nije bilo moguće zbog “vođenja upravnog ili sudskog postupka koji je prethodno pitanje za završetak stečajnog postupka”.¹⁷

Prije Novele 2006. stečajni sudac je mogao, po službenoj dužnosti ili na zahtjev odbora vjerovnika ili vjerovnika, razriješiti stečajnoga upravitelja i prije isteka navedenih rokova ako svoju dužnost ne obavlja uspješno ili iz drugih važnih razloga. Novelom 2006. je ta mogućnost naizgled zaoštrena. Po novome stečajni sudac može (dakle, ne mora), po službenoj dužnosti ili na zahtjev odbora vjerovnika ili skupštine vjerovnika, razriješiti stečajnoga upravitelja i prije isteka rokova od godinu i pol odnosno godinu dana ako svoju dužnost ne obavlja uspješno ili zbog drugih važnih razloga, a osobito ako je imenovan u više od tri stečaja čija je vrijednost stečajne mase procijenjena na više od dva milijuna kuna i ti stečajni dužnici nastavljaju poslovanje (nov. 27/2.). Radilo bi se o uvođenju svojevrzne predmnjeve o postojanju opravdanih razloga za razrješenje.

Može se posumnjati da se naznačenim zaoštavanjem razloga za razrješenje išta radikalno izmijenilo. Najprije, diskreciji stečajnoga suca je prepušteno da odluči hoće li razriješiti stečajnoga upravitelja čak kad za to postoje (presumirani) opravdani razlozi. Zatim, iz novoga uređenja mogućnosti razrješenja stečajnoga upravitelja nije do kraja jasno odnosi li se ograničenje vrijednosti stečajne mase procijenjene na više od dva milijuna kuna na sva tri stečaja ukupno u kojima stečajni dužnici nastavljaju poslovanje, ili na svaki od tih stečaja posebno. Čini se, iako se iz obrazloženja Konačog prijedloga Novele 2006. ne može određeno dokučiti prava nakana zakonopisaca, da se mislilo na to da se navedeno vrijednosno ograničenje koje odgovara onome za određenje stečaja male vrijednosti (300.) odnosi na svaki stečaj posebno. To znači da bi jedan stečajni upravitelj mogao voditi neograničeni broj stečaja u kojima se ne nastavlja poslovanje stečajnoga dužnika, odnosno neograničeni broj stečajeva u kojima se nastavlja poslovanje uz uvjet da je u svima njima osim u dva vrijednost stečajne mase ispod dva milijuna kuna.

¹⁷ Može se primijetiti da vođenje upravnog ili sudskog postupka ne može biti prethodno pitanje za završetak stečajnoga postupka. To može biti samo postojanje nekog prava ili pravnog odnosa o kojem se odlučuje u tim postupcima (*arg. ex 12. ZPP, 6. SZ*).

I nakon Novele 2006. zadržano je rješenje po kojemu stečajni upravitelj nema pravo na žalbu protiv rješenja o razrješenju, ali je to sada drukčije rečeno – propisivanjem da protiv rješenja o razrješenju stečajnog upravitelja pravo na žalbu imaju samo stečajni vjerovnici (nov. 27/4.).

I nakon Novele 2006. stečajni sudac može razriješenom stečajnom upravitelju rješenjem naložiti vraćanje onoga što je tijekom postupka primio, s time da je Novelom 2006. naglašeno da je stečajni sudac to osobito ovlašten učiniti ako stečajni upravitelj odbije izvršiti njegov nalog u svezi s predajom dužnosti; odbije ili nepotrebno odgađa predaju dužnikove dokumentacije ili ako ne postupi po nalogu suca za dostavu izvješća o određenim pitanjima (nov. 27/6.). Treba uzeti da u ovom kontekstu pod onim što je stečajni upravitelj tijekom postupka primio treba razumjeti ono što je on primio na temelju nagrade i naknade troškova. Stečajni bi sudac, međutim, svakako morao moći naložiti upravitelju vraćanje preuzete dokumentacije, ključeva, pečata, štambilja pa i posjeda određenih stvari.

8.8. Osiguranje od odgovornosti

Prije Novele 2006. stečajni je upravitelj bio dužan odmah nakon stupanja na dužnost osigurati se kod osiguravateljnog društva od odgovornosti u smislu odredaba članka 28. SZ. Visinu osigurnine određivao je stečajni sudac uzimajući u obzir veličinu stečajne mase te predvidivu složenost postupka. Troškovi osiguranja bili su troškovi stečajnoga postupka. (Prijašnji 28/1.) Po novome stečajni upravitelj dužan je nakon stupanja na dužnost osigurati se kod osiguravajućeg društva od odgovornosti u smislu odredaba članka 28. SZ, nakon što visinu osigurnine odredi **zaključkom** stečajni sudac uzimajući u obzir predvidivu veličinu stečajne mase, te složenost postupka. Troškovi osiguranja su troškovi stečajnog postupka. (Nov. 28/6.) Izmjena unijeta Novelom 2006. tiče se zapravo samo vrste odluke kojom stečajni sudac određuje visinu osigurnine – po novome je to **zaključak**, a ne više rješenje, dakle odluke protiv koje nije dopušten pravni lijek (11/9).

8.9. Određivanje nagrade i naknade troškova

Stečajni upravitelj ima pravo na nagradu za svoj rad te na naknadu stvarnih troškova (29/1.). Prije Novele 2006. visinu nagrade u vrijeme zaključenja stečajnoga postupka određivao je stečajni sudac uzimajući u obzir obujam poslova i rad stečajnoga upravitelja te vrijednost stečajne mase (prijašnji 29/2.). Nagradu i naknadu stečajnom upravitelju određivao je rješenjem stečajni sudac, vodeći se pritom posebnim aktom Vlade Republike Hrvatske o kriterijima i načinu obračuna i

plaćanja nagrade stečajnim upraviteljima (prijašnji 21.a/2., koji se u biti podudara s novom odredbom članka 21.a stavka 2. ZS). Nagradu i naknadu troškova stečajni sudac mogao je unaprijed odrediti u postotku od ukupno unovčene stečajne mase (prijašnji 29/3.1.). Ako bi se naknadno, s obzirom na daljnji tijek stečajnoga postupka, pokazalo da je iznos nagrade ili naknade troškova koji je unaprijed određen u postotku od ukupno unovčene stečajne mase nerazmjerno previsok ili prenizak, stečajni je sudac mogao, na prijedlog stečajnoga upravitelja ili odbora vjerovnika, primjereno smanjiti ili povećati unaprijed određeni postotak (prijašnji 29/3.2.). Rješenje kojim se o tome odlučivalo posebno se dostavljalo članovima odbora vjerovnika, ako je bio osnovan te dužniku pojedincu (prijašnji 29/4.1.). Obavijest o određivanju nagrade i naknade bez naznake visine iznosa objavljivala se na oglasnoj ploči suda, uz napomenu da se u pisarnici može izvršiti uvid u potpuni tekst rješenja (prijašnji 29/4.2.). Protiv toga rješenja stečajni upravitelj, dužnik pojedinac i svaki stečajni vjerovnik imali su pravo na žalbu (prijašnji 29/5.). Stečajni sudac mogao je tijekom stečajnoga postupka odobravati predujmove nagrade stečajnom upravitelju te odlučivati o naknadi troškova koje je imao u obavljanju svoje dužnosti (prijašnji 29/6.1.). Predujam se mogao odrediti i u mjesečnim iznosima (prijašnji 29/6.2.)

Po novome nagradu stečajnom upravitelju rješenjem određuje stečajni sudac prema posebnom propisu kojim Vlada Republike Hrvatske utvrđuje kriterije i način obračuna i plaćanja nagrade stečajnim upraviteljima (nov. 29/2.). Obračun stvarnih troškova rješenjem odobrava stečajni sudac na temelju pisanog, obrazloženog i dokumentiranog izvješća stečajnog upravitelja (nov. 29/3.). I po novome se rješenje (ili rješenja) kojim se o odlučuje o nagradi i naknadi troškova stečajnome upravitelju posebno dostavlja članovima odbora vjerovnika, ako je osnovan, te dužniku pojedincu (nov. 29/4.1.). Obavijest o određivanju nagrade i naknade bez naznake visine iznosa objavljuje se također na oglasnoj ploči suda, uz napomenu da se u pisarnici može izvršiti uvid u potpuni tekst rješenja (nov. 29/4.2.). Protiv toga (tih) rješenja stečajni upravitelj, dužnik pojedinac i svaki stečajni vjerovnik imaju i dalje pravo na žalbu (nov. 29/5.). Brisana je, međutim, odredba po kojoj je stečajni sudac mogao tijekom stečajnoga postupka odobravati predujmove nagrade stečajnom upravitelju te odlučivati o naknadi troškova koje je imao u obavljanju svoje dužnosti (prijašnji 29/6.1.) (18/3. Novele 2006.). Time se htjelo eliminirati “pritiske” koje su stečajni upravitelji vršili na stečajne suce radi odobravanja predujmova.¹⁸ Ostaje, međutim, nejasno očekuje li se po novome da stečajni upravitelji kreditiraju stečajne postupke, barem kad je u pitanju nagrada za njihov rad. Kad je u pitanju naknada troškova, o njoj bi odlučivao stečajni sudac na temelju pisanog, obrazloženog i dokumentiranog izvješća stečajnog upravitelja (nov. 29/3.). Valja se nadati da će

¹⁸ Usp. obrazloženje uz člank 18. iz Konačnog prijedloga Novele 2006..

Vlada u svome aktu (uredbi) riješiti i pitanje eventualnoga sukcesivnoga honoriranja rada stečajnih upravitelja tijekom stečajnoga postupka, ali “*ex post*” nakon što je rad obavljen, a ne u obliku predujmova.

Novelom 2006. brisane su zapravo odredbe po kojima je nagradu i naknadu troškova stečajni sudac mogao unaprijed odrediti u postotku od ukupno unovčene stečajne mase (prijašnji 29/3.1.), s time da je stečajni sudac, ako bi se naknadno, s obzirom na daljnji tijek stečajnoga postupka, pokazalo da je iznos nagrade ili naknade troškova koji je unaprijed određen u postotku od ukupno unovčene stečajne mase nerazmjerno previsok ili prenizak, mogao, na prijedlog stečajnoga upravitelja ili odbora vjerovnika, primjereno smanjiti ili povećati unaprijed određeni postotak (prijašnji 29/3.2.), odredbe koje su, sadržavajući jedan od kriterija o načinu određivanja nagrade i naknade troškova obvezivale Vladu da ih pri izradi svoga provedbenog propisa poštuje i da ih u nj ugradi (u njemu razradi). Po novome je Vlada u cijelosti slobodna u kreiranju kriterija i načina obračuna i plaćanja nagrade stečajnim upraviteljima. Po novome je, dakle, napušteno rješenje koje je imalo za cilj motivirati stečajne upravitelje da što brže i uz što manje troškova okončaju stečajni postupak.

I nakon Novele 2006., ako u stečajnom postupku nema sredstava za isplatu nagrade i naknade troškova stečajnomu upravitelju, nagrada i naknada troškova isplatit će se iz sredstava posebnoga fonda (39.a/1.) (prijašnji 29/7, nov. 29/6.).

9. ODBOR VJEROVNIKA

9.1. Općenito

Novelom 2006. značajno se interveniralo u institut odbora vjerovnika kao posebnog tijela stečajnoga postupka. Izmijenjene su odredbe o sastavu odbora vjerovnika (nov. 32.), unesene su nove odredbe o osnivanju toga tijela na skupštini vjerovnika (nov. 32.a), izmijenjene su odredbe o odlučivanju na njegovim sjednicama (nov. 37.) te je iznova u cijelosti uređeno honoriranje rada njegovih članova (nov. 38.).

9.2. Sastav

Prije Novele 2006. (obvezatni) predstavnik Republike Hrvatske u odboru vjerovnika za tražbine Republike Hrvatske, fondova koji se financiraju iz proračuna Republike Hrvatske, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje bilo je Ministarstvo financija – Porezna uprava (prijašnji 32/2.3.). Novelom 2006. brisana je odredba

koja je to propisivala, tako da po novome navedeni subjekti mogu biti eventualno zastupljeni u odboru vjerovnika po općim pravilima o načinu njegova strukturiranja.

Prije Novele 2006. za članove odbora mogle su biti postavljene i osobe koje nisu bile vjerovnici ako su svojim stručnim znanjem mogle pridonijeti radu odbora (prijašnji 32/3.), dok je broj članova odbora određivao stečajni sudac s time da je on morao biti neparan (prijašnji 32/4.). Novelom 2006. navedene su odredbe zamijenjene novima. Sada za članove odbora mogu biti imenovani i različni vjerovnici, te osobe koje nisu vjerovnici ako bi svojim stručnim znanjem mogle pridonijeti radu odbora (nov. 32/3.), dok broj članova odbora vjerovnika mora biti neparan, ali u pravilu ne više od sedam (nov. 32/4.). Novim odredbama je, dakle, s jedne strane, izrijekom predviđeno da i **razlučni vjerovnici** mogu biti članovima toga tijela, a limitiran je i njegov maksimalni broj članova na **sedam**. Time je svakako stavljeno izvan dvojbe da i različni vjerovnici mogu biti članovima odbora vjerovnika (neovisno o tome jesu li svoje tražbine prijavili i kao stečajni vjerovnici), a ograničavanjem broja članova toga tijela htjelo ga se učiniti operativnijim. Pritom je stečajnom sucu oduzeto ovlaštenje da uvijek, dakle i kada o njegovu osnivanju i sastavu odlučuje skupština, određuje koliki će biti broj njegovih članova (*arg. ex: prijašnji 32/4., nov. 32/4.*).

9.3. Osnivanje odbora vjerovnika na skupštini vjerovnika

Novelom 2006. SZ dopunjen je novim člankom 32.a kojim je uređeno osnivanje odbora vjerovnika na skupštini vjerovnika. Po novome o osnivanju odbora vjerovnika odlučuju vjerovnici na prvoj skupštini vjerovnika u skladu s općim odredbama o imenovanju toga tijela (nov. 32/2. – 6., nov. 32.a/1.1.), s time da, ako je stečajni sudac već osnovao odbor vjerovnika, vjerovnici odlučuju treba li taj odbor zadržati (nov. 32.a/1.2.). Skupština vjerovnika može inače iz odbora vjerovnika isključiti sve ili pojedine članove koje je imenovao stečajni sudac i izabrati druge dodatne članove odbora vjerovnika (nov. 32.a/2.).

Vjerovnici bi, dakle, suvereno odlučivali o tome treba li osnovati odbor vjerovnika, ili osnovani odbor ukinuti, održati ga ili izmijeniti njegov sastav. U načelu bi se vjerovnicima trebala pri sastavu dnevnoga reda otvoriti ta mogućnost. Ako se oni o tome ne bi izjasnili, situacija bi ostala onakvom kakva je bila prije sjednice.

Premda se u novom članku 32.a SZ govori o pravu skupštine vjerovnika da na **prvoj svojoj sjednici** odluči o odboru vjerovnika, valja uzeti da bi to skupština morala moći učiniti i na svojim narednim sjednicama – to proizlazi iz njezina općega ovlaštenja da na bilo kojem ročištu može osnovati odbor vjerovnika, ako on nije osnovan, odnosno izmijeniti njegov sastav ili ga ukinuti (38.e/1.1.), te iz općega

ovlaštenja da može naknadno izmijeniti svoje odluke na kasnijim ročištima (nov. 38.e/3.).

9.4. Odlučivanje

Novelom 2006. odredba po kojoj je odbor vjerovnika o pitanjima iz svoga djelokruga odlučivao na sjednicama (prijašnji 37/1.) dopunjena je preciziranjem kvoruma koji je za to potreban. Po novome, naime, to tijelo može odlučivati na sjednicama ako je nazočna većina ukupnog broja njegovih članova (nov. 37/1.).

Izrijekom je propisano i da stečajni sudac može ukinuti odluku odbora vjerovnika primjenjujući na odgovarajući način odredbe o pravu stečajnoga suca da to učini u odnosu na odluke skupštine vjerovnika (nov. 37/7., 38.f ; v. *infra ad* 10.4.).

9.5. Nagrada za rad i naknada troškova

Prema uređenju prije Novele 2006. članovi odbora vjerovnika imali su pravo na nagradu za svoj rad, kao i na naknadu stvarnih troškova. Pri određivanju nagrade uzimao se u obzir utrošak vremena i obujam obavljenog posla. Na nagradu za rad i naknadu troškova članovima odbora vjerovnika na odgovarajući su se način primjenjivale odredbe o nagradi i naknadi troškova stečajnome upravitelju. (Prijašnji 38.).

Novelom 2006. režim određivanja nagrade za rad i naknade troškova u cijelosti je iznova uređen.

Po novome članovi odbora vjerovnika imaju pravo na nagradu za rad u odboru vjerovnika, koja se određuje do visine prosječne dnevne plaće u Republici Hrvatskoj po danu koji provedu u obavljanju poslova iz svog djelokruga (nov. 38/1.). Iznimno stečajni sudac može odrediti nagradu članu odbora vjerovnika koji nije vjerovnik¹⁹ (32/3.) uzimajući u obzir opseg i složenost poslova koji su mu povjereni (nov. 38/2.). U vezi s novim uređenjem prava na nagradu članova odbora vjerovnika moglo bi se primijetiti da se pritom nije vodilo računa o često vrlo zahtjevnom pa i stručnom poslu koji bi članovi odbora trebali obavljati, da će ga oni obavljati u interesu ukupnosti vjerovnika, a ne samo u svom partiklarnom, i da bi bilo korektno da za to budu primjereno honorirani. Često će puta sudjelovanje na sjednicama zahtijevati prethodne pripreme, proučavanje raznih materijala i sl. Upravo će stoga novo rješenje možda djelovati destimulativno na angažman članova odbora

¹⁹Treba uzeti da se pod pojmom člana odbora koji je vjerovnik treba razumjeti i član koji nije sam vjerovnik već je u radnom odnosu kod vjerovnika ili ga na drugi način reprezentira.

vjerovnika, čime će u određenim slučajevima biti olakšan rad stečajnoga suca i stečajnoga upravitelja, ali će biti iznevjerena zadaća toga tijela.

Članovi odbora vjerovnika imaju pravo na naknadu troškova uz odgovarajuću primjenu odredaba o naknadi troškova stečajnom upravitelju (nov. 38/.).

O nagradama i naknadi troškova odlučuje stečajni sudac posebnim rješenjem, na prijedlog odbora vjerovnika (nov. 38/4.), koje se osobno dostavlja stečajnom upravitelju i svim članovima odbora vjerovnika koji imaju pravo na žalbu protiv tog rješenja (nov. 38/5.). Treba uzeti da bi stečajni sudac mogao i periodično ili u povodu određenoga angažmana članova odbora vjerovnika odlučivati o njihovoj nagradi i naknadi troškova. O naknadi troškova trebalo bi zapravo odlučivati u povodu svakoga od njih. Nije jasno zašto je pravo na nagradu i naknadu troškova pojedinim članovima uvjetovano odgovarajućim prijedlogom odbora. Riječ je njihovim posebnim pravima, čije ostvarenje ne bi trebalo ovisiti o odluci tijela u radu kojega sudjeluju. Upravo bi stoga trebalo uzeti da bi stečajni sudac trebao moći odlučivati i mimo prijedloga odbora, odnosno neovisno o njemu. Stečajni bi se upravitelj trebao moći izjasniti o prijedlogu odbora, odnosno o posebnom zahtjevu svakog od članova. Odredbu stavka 5. članka 38. trebalo bi svatiti u smislu da bi pravo na žalbu protiv odluke stečajnoga suca imali samo članovi odbora o čijim je pravima na nagradu odnosno naknadu troškova odlučeno (a ne i stečajni upravitelj), i to svaki od njih samo protiv dijela rješenja koji se njega tiče.

10. SKUPŠTINA VJEROVIKA

10.1. Općenito

Uređenje instituta skupštine vjerovnika također je podvrgnuto reviziji. U cijelosti su izmijenjene odredbe o pravu glasa na sjednicama toga tijela (nov. 38.d.), a izmijenjene su i dopunjene odredbe o njegovim ovlastima (nov. 38.e) te o ukidanju odluka koje ono donese (nov. 38.f).

10.2. Pravo glasa

Prije Novele 2006. pravo glasa imali su u pravilu vjerovnici čije je tražbine priznao stečajni upravitelj, a nije osporio koji od vjerovnika s pravom glasa (prijašnji 38.d/1.1.). Nakon Novele 2006. se stvar u načelu nije bitno izmijenila jer po novome pravu glasa na skupštini vjerovnika imaju stečajni vjerovnici čije su tražbine utvrdene (nov. 38.d/1.), a to su zapravo vjerovnici čije je tražbine na ispitnom ročištu priznao stečajni upravitelj, a nije ih osporio koji od stečajnih vjerovnika, odnosno ako izjavljeno osporavanje bude otklonjeno (177/1.).

Prije Novele 2006. predmnijevalo se da vjerovnik ima pravo glasa iako je njegova tražbina osporena ako postojanje svoje tražbine dokaže ovršnom ispravom ili ako je njegova tražbina bila osigurana razlučnim pravom upisanim u zemljišnoj ili kojoj drugoj javnoj knjizi, osim ako dužnik javnom ili javno ovjerovljenom ispravom ne bi dokazao prestanak postojanja tražbine (38.d/2.). Po novome ta je jedinstvena (neizdiferencirana) predmnjeva razdvojena na dvije, u ovisnosti o presumptivnoj bazi od koje se polazi. Prema prvoj predmnjevi smatrat će se da vjerovnik ima pravo glasa iako je njegova tražbina osporena, ako postojanje svoje tražbine dokazuje ovršnom ispravom²⁰, osim ako se javnom ili javno ovjerovljenom ispravom ne dokaže (naknadni) prestanak postojanja tražbine²¹ (nov. 38.d/2.). Ulogu presumptivne baze kod ove predmnjeve tvorila bi ovršna isprava. Prema drugoj predmnjevi, smatrat će se da razlučni vjerovnik ima pravo glasa glede dijela svoje tražbine osigurane razlučnim pravom koju je prijavio u stečajnom postupku (173/5.²²)²³, iako je ta njegova tražbina osporena, ako je osigurana razlučnim pravom upisanim u zemljišnoj ili kojoj drugoj javnoj knjizi, osim ako dužnik javnom ili javno ovjerovljenom ispravom ne dokaže prestanak postojanja tražbine²⁴. Ulogu presumptivne baze kod ove predmnjeve imale bi dvije okolnosti – okolnost da je

²⁰ Inzistiranje na ovršnoj ispravi u ovom kontekstu čini se nepotrebnim – bilo je dovoljno zahtijevati da se postojanje tražbine može dokazati javnom ispravom, dakle i deklaratornom odlukom (187/2. ZPP). Pritom bi ovršnom ispravom trebalo smatrati i ispravu u kojoj utvrđena tražbina još nije stekla svojstvo ovršivosti, ali bi ga mogla steći, npr. nakon isteka pariciskoga roka.

²¹ Oспоравателju bi se otvarala, dakle, mogućnost isticanja i dokazivanja u stečajnom postupku svojevrsnoga opozicijskoga ili opugnacijskoga prigovora, analogno kao u ovršnom postupku (*arg. ex* 46/1., 48. OZ).

²² Usljed redakcijske grješke u noveliranoj odredbi članka 38.d stavku 3. SZ upućuje se na odredbu članka 173. stavka 6. umjesto stavka 5.

²³ Iz relativno nejasno redigirane odredbe članka 38.d stavka 3. SZ u vezi s odredbama članka 173. stavka 5. reč. 1. i 2. SZ, mogao bi se izvesti zaključak da bi razlučni vjerovnici imali pravo glasa samo glede onog dijela svoje prijavljene tražbine koji bi bio pokriven upisanim razlučnim pravom, dok to pravo, u slučaju osporavanja tražbine, ne bi imali glede onog dijela koji su prijavili u stečajnom postupku kao stečajni vjerovnici očekujući da neće biti pokriven upisanim razlučnim pravom premda je radi pokrića cijele tražbinu to razlučno pravo upisano u javnoj knjizi. Trebalo bi uzeti da bi razlučni vjerovnici imali pravo glasa za cjelokupnu svoju tražbinu radi osiguranja koje je razlučno pravo upisano u javnoj knjizi neovisno o tome hoće li ona u cijelosti biti pokrivena tim razlučnim pravom i jesu li razlučni vjerovnici dio svoje tražbine prijavili kao stečajni vjerovnici. Logika bi predmnjeve bila da se smatra da osporena tražbina postoji ako je upisana u javnom registru neovisno o tome u kojoj će se mjeri namiriti iz objekta osiguranja – postojanje tražbine dokazivala bi njezina upisanost u tom registru.

²⁴ I u ovom bi se slučaju osporavatelju otvarala mogućnost osporavanja tražbine dokazivanjem njezina naknadnoga prestanka.

riječ o tražbini osiguranoj razlučnim pravom te okolnost da je ono upisano u javnoj knjizi (što bi se dokazivalo odgovarajćim izvatkom iz te knjige).

Novelom 2006. preciznije je i jasnije uređeno pitanje prava glasa vjerovnika osporenih tražbina u čiju korist ne idu navedene predmnjeve. Takvim vjerovnicima priznat će se pravo glasa ako se na skupštini vjerovnika stečajni upravitelj i nazočni vjerovnici s pravom glasa tako sporazumiju (nov. 38.d/4.1.). Ako se sporazum ne može postići, o tome odlučuje stečajni sudac na skupštini rješanjem protiv kojeg nije dopuštena posebna žalba (nov. 38.d/4.2.). Treba uzeti da bi vjerovnici s pravom glasa svoju suglasnost manifestirali glasujući po pravilima o donošenju odluka na skupštini vjerovnika – ne bi nužno morala postojati apsolutna suglasnost glede toga.

Prije Novele 2006. vjerovnici nižih isplatnih redova nisu imali pravo glasa (prijašnji 38.d/1.2.). Nakon Novele 2006. ti vjerovnici nemaju pravo glasa, osim ako su njihove tražbine utvrđene (176/7., 72.) (38.d/5.), dakle uz uvjet da su ti vjerovnici pozvani da prijave svoje tražbine (nov. 173/7.) i da su one utvrđene po općim pravilima.

I nakon Novele 2006. ostala je odredba po kojoj stečajni sudac može prigodom glasovanja na sljedećim skupštinama vjerovnika, na prijedlog stečajnoga upravitelja ili kojega od nazočnih vjerovnika s pravom glasa, izmijeniti svoju odluku o pravu glasa vjerovnika osporenih tražbina (prijašnji 38.d/4., nov. 38.d/6.) te odredba po kojoj će se na vjerovnike čije su tražbine vezane za odgodni uvjet na odgovarajući način primjenjivati odredba da će se smatrati da vjerovnik ima pravo glasa iako je njegova tražbina osporena ako njezino postojanje dokazuje ovršnom ispravom, osim ako se javnom ili javno ovjеровljenom ispravom ne dokaže njezin prestanak (38.d/2., 7.).

10.3. Ovlasti skupštine vjerovnika

Novelom 2006. izmijenjena je i dopunjena lista ovlaštenja skupštine vjerovnika. U tom je smislu precizirano ovlaštenje toga tijela da odlučuje o nastavku poslovanja dužnika te o načinu i o uvjetima unovčenja njegove imovine (prijašnji nov. 38.e/1.3.), dok je prijašnje njegovo ovlaštenje da odluči o preustroju (prijašnji 38.e/1.4.) zamijenjeno ovlaštenjem da naloži stečajnom upravitelju izradu stečajnog plana (nov. 38.e/1.4.). U listu ovlaštenja skupštine dodana je i generalna klauzula koja ju je učinila egzemplifikativnom – po novome ona je ovlaštena odlučiti (i) o drugim pitanjima od važnosti za provedbu i okončanje stečajnog postupka, svakako u skladu sa SZ-om (nov. 38.e/1.6.). Nije se diralo u odredbe po kojima skupština vjerovnika ima pravo zatražiti od stečajnoga upravitelja obavijesti i izvještaje o stanju stvari i vođenju poslova, odnosno da može, ako odbor vjerovnika nije osnovan, naložiti provjeru prometa i iznosa gotovine kojom upravlja stečajni

upravitelj (38.e/2.). Izrijekom je, međutim, predviđeno da vjerovnici svoje odluke mogu izmijeniti na kasnijim ročištima skupštine vjerovnika (nov. 38.e/3.).

10.4. Ukidanje odluka skupštine vjerovnika

Novelom 2006. u cijelosti su izmijenjene odredbe koje su uređivale ovlaštenje stečajnoga suca da ukine odluke skupštine vjerovnika (38.f). Po novome, ako je koja od odluka skupštine vjerovnika u suprotnosti sa zajedničkim interesom stečajnih vjerovnika, stečajni će sudac na zahtjev kojega od razlučnih vjerovnika, stečajnoga vjerovnika koji nije nižega isplatnog reda ili stečajnog upravitelja ili iznimno po službenoj dužnosti, tu odluku ukinuti (nov. 38.f./1.). Izmjena je u davanju ovlasti stečajnom sucu da iznimno odluku ukine po službenoj dužnosti (usp. s prijašnjim 38.f/1.).

Novelom 2006. uređena je i procedura odlučivanja o zahtjevu za ukidanje. O njemu je stečajni sudac dužan odlučiti odmah na sjednici skupštine na kojoj je postavljen, s time da u složenijim slučajevima može odgoditi donošenje odluke za 8 dana od dana njezina održanja (nov. 38.f/2.). Iz toga novoga pravila proizlazilo bi da bi se zahtjev za ukidanje morao istaknuti na samoj sjednici.²⁵ Ne bi bilo dopušteno tražiti povrat u prijašnje stanje zbog propuštanja mogućnosti da se zahtjev istakne na sjednici na kojoj je odluka donesena (*arg. ex 7/6*).

Nije se diralo u odredbu po kojoj se rješenje kojim se ukida odluka skupštine vjerovnika javno objavljuje (38.f/2.1.) te u odredbu da protiv te odluke pravo na posebnu žalbu ima svaki razlučni vjerovnik te svaki stečajni vjerovnik koji nije nižega isplatnog reda (38.f/2.2.).

11. POKRETANJE STEČAJNOGA POSTUPKA

11.1. Općenito

Uređenje pokretanja stečajnoga postupka značajno je funkcionalizirano i pojednostavljeno, što bi u konačnici trebalo pridonijeti usješnijoj i jeftinijoj provedbi tzv. prethodnoga postupka, ali i samoga stečajnoga postupka u cjelini. Izmijenjene su i dopunjene odredbe o prijedlogu za otvaranje stečajnoga postupka (nov. 39.), izmijenjena je osnovna odredba o dodatnoj pristojbi za vođenje stečajnoga postupka (nov. 39.a/1.), dok je u cijelosti iznova uređeno predujmljivanje troškova prethodnoga postupka (nov. 41.).

²⁵ Na to upućuje i obrazloženje uz članak 26. Novele2006. kojim je noveliran članak 38.f SZ.

11.2. Prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka

Novelom 2006. otvorena je mogućnost da se osim prijedlogom vjerovnika i dužnika, kako je to bilo propisano prije nje (prijašnji 39/1.), zakonom predvidi i drukčije pokretanje stečajnoga postupka, npr. prijedlogom neke druge osobe ili tijela, odnosno po službenoj dužnosti. Budući da je ta mogućnost postojala i prije toga, ovom je intervencijom ona naglašena, odnosno konstatirano je aktualno stanje stvari.²⁶

Novelom 2006. izriječno je riješeno pitanje mogu li i uz koje uvjete različni vjerovnici predložiti otvaranje stečajnoga postupka nad dužnikom – oni to mogu samo ako učine vjerojatnim da se njihova tražbina neće moći potpuno namiriti iz predmeta na koji se odnosi njihovo različno pravo (nov. 39/2.).

Nakon Novele 2006., jednako kao i prije nje, prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka nad pravnom osobom, koji može u ime dužnika (te pravne osobe) podnijeti svaka osoba ovlaštena za zastupanje po zakonu te svaki likvidator (prijašnji 39/3., nov. 39/4.), koji ne podnesu sve osobe ovlaštene za zastupanje pravne osobe po zakonu ili svi likvidatori, bit će dopušten samo ako podnositelj prijedloga učini vjerojatnim postojanje kojega od stečajnih razloga (prijašnji 39/4.1., nov. 39/5.1.). U tom će slučaju stečajni sudac saslušati ostale osobe ovlaštene za zastupanje po zakonu ili likvidatore (prijašnji 39/4.2.), ali ako je to moguće (nov. 39/5.).

Novelom 2006. opravdano su brisane odredba o dokazima koje je dužnik morao priložiti uz svoj prijedlog (prijašnji 39/8.) te odredba o odbacivanju prijedloga uz koji takve isprave nisu bile priložene (prijašnji 39/9.). Brisana je i odredba po kojoj su državna i druga tijela te pravne osobe koje državno odvjetništvo zastupa po zakonu i na temelju punomoći, zatim fondovi koji se financiraju iz proračuna Republike Hrvatske, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje bili dužni po službenoj dužnosti bez odgode obavijestiti to odvjetništvo o postojanju uvjeta za pokretanje stečajnog postupka nad određenim njihovim dužnicima (prijašnji 39/10.), ali i odredba po kojoj je državno odvjetništvo bilo dužno u ime i za račun Republike Hrvatske te drugih navedenih pravnih osoba podnijeti prijedlog za pokretanje stečajnoga postupka (prijašnji 39/11.).

11.3. Dodatna pristojba

²⁶ Tako će prema članku 28. stavku 5. Zakona o udrugama (NN 88/01., 11/02.) na temelju pravomoćne presude suda kojom je zabranjeno djelovanje udruge i rješenja ureda državne uprave o prestanku udruge nadležni sud otvoriti stečajni postupak po službenoj dužnosti, bez provedbe prethodnoga postupka.

Prema Noveli 2006. vjerovnik koji predlaže pokretanje stečajnoga postupka dužan je pri podnošenju prijedloga uz sudsku pristojbu na prijedlog za pokretanje stečajnoga postupka uplatiti i dodatnu pristojbu u iznosu od 10.000,00 kuna radi osnivanja fonda za pokriće troškova stečajnog postupka koji se ne mogu namiriti iz imovine dužnika (članak 63. stavak 4.), odnosno za predujmljivanje sredstava za vodenje stečajnog postupka dok se u tom postupku ne prikupe za to potrebna sredstva.²⁷ Na pozivanje i naplatu ovih pristojbi na odgovarajući način se primjenjuju odredbe Zakona o sudskim pristojbama (NN 74/95, 57/96, 137/02, 26/03-proč). Noveliranom odredbom članka 39.a stavka 1. SZ zapravo je naznačena procedura pozivanja na plaćanje i naplate dodatne pristojbe, i to upućivanjem na proceduru predviđeno Zakonom o sudskim pristojbama.

11.4. Predujmljivanje troškova prethodnoga postupka

Novelom 2006. u cijelosti je izmijenjen članak 41. SZ o predujmljivanju troškova prethodnoga postupka. Po novome stečajni vjerovnik, kao predlagatelj, dužan je uplatiti predujam za pokriće troškova prethodnog postupka u iznosu koji zaključkom odredi stečajni sudac (nov. 41/1.). Ako vjerovnik ne uplati predujam u roku od 15 dana, stečajni sudac rješenjem će odbaciti prijedlog (nov. 41/2.). Ako stečajni postupak bude otvoren, predujmljeni iznos ulazi u troškove stečajnoga postupka (nov. 41/3.). Stečajni sudac može rješenjem osloboditi uplate predujma stečajnog dužnika koji je predložio otvaranje stečajnog postupka, ako on dokaže dostavljanjem javnobilježnički ovjerenog prokaznog popisa imovine da ima dovoljno imovine za pokriće troškova prethodnog postupka (nov. 41/4.).²⁸ Kad stečajni postupak radi namirenja dospjelih tražbina pokreću radnici i prijašnji radnici dužnika, oni nisu dužni predumiti iznos potreban za pokriće troškova prethodnoga postupka (nov. 41/5.1.). U tom će se slučaju sredstva za pokriće troškova prethodnoga postupka predumiti iz fonda za pokriće troškova stečajnog postupka koji se ne mogu namiriti iz imovine dužnika (39.a/1.).

²⁷ U vezi s tomdužnošću otvara se u vrlo ozbiljno problem slobodnog pristupa stečajnom sudu onih vjerovnika koji nemaju sredstava za uplatu toga predujma, odnosno postavlja se pitanje odgovarajuće primjene odredaba ZPP-a o oslobodenju od prethodnoga snošenja troškova postupka.

²⁸ Može se uzeti da nije do kraja riješeno pitanje hoće li sud odbaciti i prijedlog koji je u ime dužnika podnijela jedna od (više) osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika ako dužnik ne uplati predujam, jer često o toj osobi ne mora ovisiti ta radnja, te hoće li se u tom slučaju smatrati da ona nije ispunila svoju dužnost podnošenja prijedloga.

Novelom 2006. je zapravo (nepotrebno) postrožen režim predujmljivanja troškova prethodnoga postupka za stečajne vjerovnike, što bi moglo destimulativno djelovati na njih da pokreću stečajni postupak. O visini predujma stečajni sudac odlučuje zaključkom, dakle odlukom protiv koje nije dopušten pravni lijek (nov. 11/9.), čime se svakako funkcionalizirala i pojednostavnila procedura predujmljivanja troškova. Međutim, s obzirom na to da je riječ o odluci kojom se utvrđuje obveza vjerovnika i uvjetuje njegovo pravo na pokretanje stečajnoga postupka, zapravo pravo na pristup sudu, bilo bi nužno dopustiti da se primjerenost određenog iznosa dovede u pitanje barem u povodu žalbe protiv rješenja o odbacivanju prijedloga.

Po novome se stečajni vjerovnik ne može nikada osloboditi dužnosti plaćanja predujma, dok je po prijašnjem uređenju u pravilu bio oslobođen plaćanja predujma u slučajevima u kojima se predmnjeva o insolventnosti dokazivala potvrdom banke koja je za dužnika obavljala poslove platnoga prometa (prijašnji 4/6., 41/5.).²⁹

Isto se tako čini nepotrebim da se od dužnika uopće traži da dokaže da ima dovoljno imovine za pokriće troškova prethodnoga postupka. Uvjetovati pokretanje prethodnoga postupka takvim dokazom značilo bi onemogućiti dužniku koji ga ne može pribaviti da uopće pokreće stečajni postupak.

12. PRETHODNI POSTUPAK

12.1. Općenito

Novelom 2006. nisu značajnije izmijenjene i dopunjene odredbe o tzv prethodnom postupku. Dodana je nova odredba o njegovu trajanju (nov. 42/4.) te su novelirane odredbe o pristupanju dugu (nov. 50/1.)

12.2. Trajanje prethodnoga postupka

Normativističkim optimizmom obojena je novina po kojoj prethodni postupak može trajati najduže tri mjeseca od donošenja rješenja o pokretanju prethodnoga postupka, osim ako posebne okolnosti ne zahtijevaju dulji rok (nov. 42/4.). Rok je instruktivan i stečajnom je sucu prepušteno da ocjenjuje postoje li posebne okolnosti koje opravdavaju produženje toga roka i koliko.

12.3. Pristupanje dugu

²⁹Upravo se u vezi s time otvara problem slobodnog pristupa stečajnom sudu onih vjerovnika koji nemaju sredstava za uplatu toga predujma, odnosno postavlja se pitanje odgovarajuće primjene odredaba ZPP-a o oslobođenju od prethodnoga snošenja troškova postupka.

Novelom 2006. predviđeno je da treća osoba može na ročištu radi izjašnjenja o prijedlogu za otvaranje stečajnoga postupka (49.) dati izjava o pristupanju dugu stečajnoga dužnika (nov. 50/1.1.). Uz izjavu je treća osoba dužna predočiti stečajnom sucu po javnom bilježniku ovjerovljenu ispravu o sadržaju i načinu podmirenja dužnikovih obveza u skladu s propisanim zahtjevima (nov. 50/1.2., 50/3.). Stečajni sudac će ocijeniti danu izjavu i, po potrebi, provjeriti je i zatražiti odgovarajuće jamstvo (nov. 50/1.3.). Radi toga može i odgoditi ročište (50/1.4.).

Novina je zapravo u tome što pristupatelj dugu svoju izjavu na ročištu treba dati u ovjerovljenoj ispravi, da je dakle treba prethodno pripremiti, a ne *ad hoc* (eventualno usmeno) iznijeti. Čini se, međutim, da intencija intervencije da se njome onemogućiti (dilatorna) zloraba instituta neće biti do kraja postignuta, jer protiv pristupatelja dugu nema izravnih imovinskih sankcija ako stečajni sudac ne odobri pristupanje dugu. Trebalo je, naime, uzimanje u obzir izjave o pristupanju dugu uvjetovati prethodnim polaganjem jamčevine za pokriće dopunskih njome izazvanih troškova prethodnoga postupka, a dopustivost podnošenja izjave uvjetovati njezinim podnošenjem u određenom roku prije ročišta kako bi se drugi sudionici na ročištu mogli pripremiti za raspravu.

Premda to nije izriječno naglašeno, stečajni bi sudac svoju odluku u povodu izjave o pristupanju dugu smio donijeti tek nakon izjašnjenja predlagatelja, dužnika i drugih pozvanih osoba.

Izjava o pristupanju dugu može se dati i na ročištu radi rasprave o uvjetima za otvaranje stečajnoga postupka (52/2.1.). U tom će slučaju stečajni sudac na odgovarajući način primijeniti “opće” odredbe o pristupanju dugu (nov. 50.), osim odredbe o odgodi ročišta (nov. 53/2.2.).

13. OTVARANJE STEČAJNOGA POSTUPKA

13.1. Općenito

Novelom 2006. interveniralo se i u odredbe koje uređuju otvaranje stečajnoga postupka. Tako je otvorena mogućnost da se u određenim slučajevima spoje ročište radi izjašnjenja o prijedlogu za otvaranje stečajnoga postupka (49.) s ročištem radi rasprave o uvjetima za otvaranje stečajnog postupka (53.) (nov. 53/3.), utvrđen je način na koji će na to pozvati razlučni i izlučni vjerovnici obavijestiti stečajnoga upravitelja o svojim pravima (nov. 54/4.), uređeno je pozivanje dužnikovih dužnika o načinu ispunjavanja njihovih obveza (nov. 54/5.), novelirana su pravila o slučajevima u kojima se otvoreni stečajni postupak ne provodi (nov. 63.) i o oglasu o otvaranju toga postupka (nov. 64.) te je ispravljena redakcijska grješaka u pravilima o dostavi i objavi rješenja o otvaranju stečajnoga postupka (nov. 65.).

13.2. Spajanje ročišta

Novelom 2006. izrijekom je utvrđena mogućnost spajanja ročišta radi izjašnjenja o prijedlogu za otvaranje stečajnoga postupka (49.) s ročištem radi rasprave o uvjetima za otvaranje stečajnog postupka (53.) (nov. 53/3.) – to je moguće u slučaju u kojem se neće (u kojem neće trebati) ispitivati gospodarsko-financijsko stanje dužnika (51.).

13.3. Pozivanje razlučnih i izlučnih vjerovnika te dužnikovih dužnika

Prema uređenju prije Novele 2006. rješenjem o otvaranju stečajnoga postupka razlučni su se vjerovnici pozivali da u roku za prijavu tražbina (54/3.) mogu obavijestiti stečajnoga upravitelja u pisanom obliku o postojanju svojih razlučnih prava (prijašnji 54/4.). Nakon Novele 2006. razlučni i izlučni vjerovnici pozvaju se da u roku za prijavu tražbina (54/3.) obavijeste stečajnog upravitelja o svojim pravima, u skladu s odredbama o podnošenju takvih obavijesti (nov. 173/5., 6.) (nov. 54/4., v. *infra ad* 19.2.). Novim uređenjem je zapravo režim predviđen za različne vjerovnike proširen (*mutatis mutandis*) i na izlučne vjerovnike. Određenje je uređen i način obavještavanja stečajnoga upravitelja o pravima tih vjerovnika.

Prije Novele 2006. rješenjem o otvaranju stečajnoga postupka nad imovinom dužnika pojedinca pozivali su se dužnikovi dužnici da svoje obveze više ne ispunjavaju izravno dužniku nego stečajnom upravitelju za stečajnoga dužnika (prijašnji 54/5.). Po novome tim rješenjem treba općenito pozvati dužnikove dužnike da svoje obveze bez odgode ispunjavaju stečajnom upravitelju za stečajnoga dužnika (nov. 54/5.), dakle neovisno o tome tko je stečajni dužnik – dužnik pojedinac ili pravna osoba.

13.4. Slučajevi u kojima se otvoreni stečajni postupak ne provodi

Prema uređenju prije Novele 2006. kao i nakon nje, stečajni je sudac dužan donijeti odluku o otvaranju i zaključenju stečajnoga postupka ako tijekom prethodnoga postupka utvrdi da imovina dužnika koja bi ušla u stečajnu masu nije dovoljna ni za namirenje troškova toga postupka ili je neznatne vrijednosti (63/1.1.). U tom se slučaju stečajni postupak ne provesti već se na odgovarajući način primijenjuju odredbe o zaključenju stečajnoga postupka (196. - 202.; v. *infra ad* 21.). Novelom 2006. unesena je iznimka od toga pravila: u navedenom slučaju postupak se neće zaključiti ako se u roku koji rješenjem odredi stečajni sudac predujmi dostatan iznos novca za pokriće troškova kako prethodnog, tako i

otvorenog stečajnog postupka (nov. 63/1.3.; nov. 203/3.).³⁰ Otvorena je, dakle, mogućnost pojedinim vjerovnicima, koji bi svoj zahtjev morali postaviti prije donošenja rješenja o zaključenju postupka, da financiraju provedbu stečajnoga postupka ako ocijene da za to ima opravdanja.

Po novome, ako se stečajni postupak zaključi zato što je utvrđeno da imovina dužnika koja bi ušla u stečajnu masu nije dovoljna ni za namirenje troškova toga postupka ili je neznatne vrijednosti (63/1.), a dužnik nema sredstava niti za pokriće najnužnijih troškova (oglas, sređivanje arhivske građe i sl.), ta se sredstva neće isplatiti na teret državnog proračuna, kao prije Novele 2006., već na teret fonda za pokriće troškova stečajnih postupaka (nov. 63/4.). Zbog te je izmjene brisana i odredba po kojoj je Republika Hrvatska imala pravo od odgovornih osoba zahtijevati naknadu predujmljenog iznosa i pretrpljene štete (prijašnji 63/4.2.). Nažalost, nije propisano da bi to pravo umjesto Republike Hrvatske protiv odgovornih osoba imao stečajni dužnik ili stečajna masa koje bi zastupao stečajni upravitelj, odnosno možda fond, kome bi se time priznao *ius standi in iudicio*, a koga bi eventualno zastupao državni odvjetnik.

Novelom 2006. reformirana su ovlaštenja stečajnoga upravitelja nakon zaključenja stečajnoga postupka. Po novome stečajni upravitelj može i nakon zaključenja stečajnoga postupka u ime stečajnog dužnika, a za račun stečajne mase unovčiti imovinu dužnika i prikupljenim sredstvima podmiriti nastale troškove stečajnoga postupka, a eventualni ostatak uplatiti u fond za pokriće troškova stečajnih postupaka (39.a) (umjesto u državni proračun, kako je bilo prije Novele 2006. – prijašnji 63/5.), a o obavljenim radnjama podnijeti izvještaje stečajnom sucu (nov. 63/5.). Kad je to potrebno radi poduzimanja navedenih radnji, stečajni upravitelj je ovlašten, na temelju zaključka stečajnog suca, otvoriti kod banke odgovarajući račun (nov. 63/6.).

Nakon Novele 2006., kao uostalom i prije nje, kad se ispune pretpostavke za nastavak stečajnoga postupka nakon njegova zaključenja (199/1.), stečajni je sudac dužan rješenjem o nastavku postupka radi naknadne diobe pozvati stečajne vjerovnike da u roku od trideset dana stečajnom upravitelju prijave svoje tražbine i zakazati ročište na kojem će se ispitati prijavljene tražbine (ispitno ročište). Međutim, nakon Novele 2006. za razliku prema prijašnjem uređenju, ako se stečajni postupak nastavlja zbog naknadno pronađene imovine koja ulazi u stečajnu masu, stečajni sudac će zakazati istovremeno i izvještajno ročište (nov. 63/7.2.).

Brisana je kao opsoletna odredba prijašnjega stavka 7. članka 63. SZ po kojoj je sud o tome da su ispunjeni uvjeti da Republika Hrvatska ostvaruje pravo na

³⁰ Premda to nije izrijekom rečeno, i taj bi predujam trebalo smatrati troškom stečajnoga postupka (*arg. a cohaerentia ex 41/3.*).

naknadu troškova isplaćenih na teret proračuna te naknadu štete od odgovornih osoba te o uplati viška sredstava nakon unovčenja stečajne mase u proračun (prijašnji 63/4., 5.), bio dužan obavijestiti nadležno državno odvjetništvo radi poduzimanja odgovarajućih mjera.

13.5. Oglas o otvaranju stečajnoga postupka

Novelom 2006. interveniralo se i u odredbu o sadržaju oglasa o otvaranju stečajnoga postupka. Po novome oglas pored podataka o tvrtki ili nazivu dužnika treba sadržavati i matični broj subjekta (MBS) (nov. 64/3.3.); dio oglasa koji je trebao sadržavati poziv vjerovnicima da prijave svoje tražine po novome treba sadržavati i poziv (razlučnim i izlučnim vjerovnicima) da (stečajnoga upravitelja) obavijeste o svojim pravima te naznaku adresu na koju će dostavljati prijave (i obavijesti) (nov. 64/3.6.). Po novome oglas (umjesto uopćenoga poziva dužnikovim dužnicima da svoje dugove izmire bez odgode - prijašnji 64/3.8.) treba sadržavati poziv dužnikovim dužnicima da svoje obveze bez odgode ispunjavaju stečajnom upravitelju za stečajnoga dužnika (nov. 64/3.8.).

14. NOVO UREĐENJE PRAVNOGA POLOŽAJA VJEROVNIKA STEČAJNOGA DUŽNIKA

14.1. Općenito

Novelom 2006. interveniralo se s različitim intenzitetom u odredbe koje se tiču pravnoga položaja vjerovnika stečajnoga dužnika. Neke su od njih u osnovi samo redakcijskoga karaktera, npr. promjena naslova iznad članka 68.,³¹ drugima se radikalno mijenjaju instituti na koje se odnose, npr. odredbe o isplatnim redovima stečajnih vjerovnika (nov. 71.), o fiducijarnim vjerovnicima (nov. 81.a), treće bi trebale pridonijeti funkcionaliziranju procedure, npr. odredbe o načinu namirenja obveza stečajne mase (nov. 85.).

14.2. Stečajni vjerovnici

Novelom 2006. radikalno je izmijenjen položaj tražbina radnika i prijašnjih radnika stečajnoga dužnika nastalih do otvaranja stečajnoga postupka, a time posredno i drugih stečajnih vjerovnika. Po novome u tražbine prvog višeg isplatnog

³¹ Tom je intervencijom prijašnji naslov: „Imovina koja ne ulazi u stečajnu masu“, zamijenjen novim: „Imovina koja ne ulazi u stečajnu masu dužnika pojedinca“.

reda ulaze tražbine radnika i prijašnjih radnika stečajnog dužnika nastale do dana otvaranja stečajnoga postupka iz radnog odnosa u bruto iznosu, otpremnine do iznosa propisanog zakonom odnosno kolektivnim ugovorom i tražbine po osnovi naknade štete pretrpljene zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti (nov. 71/1.), dakle bez ograničenja s obzirom na osnovu, vrijeme nastanka³² i visnu, kako je to bilo prije toga. Naime, prije Novele 2006., a nakon Novele 2003., u tražbine prvog višeg isplatnog reda pripadale su tražbine zaposlenika i ranijih zaposlenika koje su ostvarene prije otvaranja stečajnog postupka, i to (samo): plaća za zadnja tri mjeseca prije otvaranja stečaja ili prestanka ugovora o radu do iznosa koji za određeni mjesec odgovara iznosu dvije trećine prosječne mjesečne plaće u Republici Hrvatskoj, naknada plaće za godišnji odmor na koji je zaposlenik stekao pravo u kalendarskoj godini u kojoj je otvoren stečaj ili u kojoj je prestao ugovor o radu, te u prethodnoj godini do iznosa koji za određeni mjesec odgovara iznosu dvije trećine prosječne mjesečne plaće isplaćene u Republici Hrvatskoj, naknada plaće za posljednja tri mjeseca prije otvaranja stečaja ili prestanka ugovora o radu do iznosa koji za određeni mjesec odgovara iznosu dvije trećine prosječne mjesečne plaće isplaćene u Republici Hrvatskoj, otpremnine do iznosa jedne trećine prosječne mjesečne plaće isplaćene u Republici Hrvatskoj za svaku navedenu godinu rada kod tog poslodavca, naknada štete pretrpljene zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti stečajnoga dužnika i tražbine Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, i Hrvatski zavod za zapošljavanje koje se iz tih tražbina po zakonu obvezatno namiruju kao doprinosi iz plaće i na plaću, osim tražbina za koje je zakonom određeno da će se namiriti kao troškovi stečajnoga postupka ili kao ostale obveze stečajne mase (prijašnji 71.1.). Sve ostale tražbine prema dužniku, uključujući tražbine radnika i bivših radnika nastale do otvaranje stečajnoga postupka koje nisu bile razvrstane u prvi isplatni red, osim onih koje su bile razvrstane u niže isplatne redove, pripadale su u tzv. drugi viši (opći) isplatni red (*arg. ex* prijašnji 71.2.). Po novome tražbine radnika po osnovi radnoga odnosa uopće se ne bi namirivale kao tražbine tzv. općeg islatnoga reda, u koje bi pripadale ostale tražbine osim onih koje su razvrstane u tzv. niže isplatne redove (nov. 71.2.).

Izvršeno je i terminološko usklađivanje SZ-a s noveliranim propisima o radu tako što je izraz zaposlenik u različitim padežima zamijenjen izrazom radnik.

Brisana je kao suvišna odredba članka 72. stavka 2. po kojoj su se tražbine nižih isplatnih redova koje su pripadale u isti isplatni red namirivale razmjerno, budući da je općenito za stečajne vjerovnike istoga islatnoga reda izrijekom propisano da se namiruju razmjerno (70/2.3.).

³² Treba uzeti, iako to nije izrijekom rečeno, da bi se pravila o zastari tražbina i ovdje primjenjivala.

Novelom 2006. propisano je da se tražbine vezane uz raskidni uvjet koji nastupa nakon otvaranja stečajnog postupka uzimaju u obzir kao bezuvjetne tražbine (nov. 74.). Time je samo redakcijski dotjerana prijašnja odredba koja je predviđala da se tražbine vezane uz raskidni uvjet u stečajnom postupku, sve dok uvjet ne nastupi, uzimaju u obzir kao bezuvjetne tražbine.

Novelom 2006. precizirana je odredba članka 77. SZ, po kojoj se po novome nenovčane tražbine ili one čiji je novčani iznos neodređen, ističu u **novčanoj** vrijednosti na koju se mogu procijeniti u vrijeme otvaranja stečajnoga postupka.

14.3. Fiducijarni vjerovnici

Novelom 2006. napušteno je posebno uređenje sudskog ili javnobilježničkog osiguranja tražbina prijenosom vlasništva na stvari ili prijenosom prava (prijašnji 81.a – 81.c). Po novome, vjerovnik čija prava proizlaze iz sudskog ili javnobilježničkog osiguranja tražbine prijenosom vlasništva stvari ili prijenosom prava ima u stečajnom postupku pravni položaj razlučnog vjerovnika (nov. 81.a.). Brisane su posebne odredbe o pokretanju ovršnoga postupka radi realizacije takvih osiguranja (81.b) te računanju njihova prednosnoga reda (81.c). Upravo je stoga iznova otvoreno pitanje, aktualno prije unošenja nepotrebno brisanih odredaba članka 81.b u Zakon, kako će po novome fiducijarni vjerovnik nakon otvaranja stečajnoga postupka pokretati ovrhu radi naplate tražbine na predmetu osiguranja koje je u njegovu vlasništvu, budući da se na njega ne može doslovno primijeniti režim predviđen za ostala razlučna prava (*arg. ex* 81., 164.). Umjesto toga, brisane je odredbe samo trebalo uskladiti s novim uređenjem. Fiducijarnim je vjerovnicima (također nepotrebno) uskraćeno i jedno od temeljnih prava koja inače imaju kao takvi vjerovnici – da zadrže predmet osiguranja *in solutum* ako se on ne uspije unovčiti za cijenu koja bi odgovarala njihovoj tražbini.

Čini se da – to se ne može isčitati iz najasnoga obrazloženja članaka 42. i 43. Novele 2006. – razloge radikalnoj izmjeni pravoga tretmana fiducijarnoga osiguranja treba tražiti (prema mišljenju redaktora Novele 2006. i iskustvima u praksi) u složenosti procedure realizacije fiducijarnih osiguranja prema prijašnjim odredbama članaka 81.a do 81.c. SZ.

14.4. Obveze stečajne mase

Prije Novele 2006. iz stečajne mase najprije su se namirivali troškovi stečajnoga postupka i ostale obveze stečajne mase (obveze stečajne mase, s time da su se troškovi stečajnoga postupka namirivali prije ostalih obveza stečajne mase, i to

razmjerno njihovoj veličini, a ostale obveze stečajne mase također razmjeno njihovoj veličini (prijašnji 85.). Po novome obveze stečajne mase, čija struktura ostaje neizmijenjena (*arg. ex nov.* 85/1.), stečajni upravitelj namiruje redom kojim one dospijevaju (nov. 85/2.).

Brisane su odredbe o utvrđivanju troškova stečajnoga postupka, po kojima je o zahtjevima za namirenje tražbina po osnovi troškova stečajnoga postupka odlučivao rješenjem stečajni sudac (prijašnji 86.a/1.), s time da je u slučaju potrebe stečajni sudac prije donošenja toga rješenja trebao zatražiti izjašnjenje stečajnoga upravitelja (prijašnji 86.a/2.).

Prema obrazloženju uz članak 44. Konačnog prijedloga Novele 2006. prioritetno namirenje troškova stečajnoga postupka napušteno je zato što je u praksi izazivala probleme odredba članka 85. stavka 3., po kojoj su se tzv. ostale obveze stečajne mase trebale namirivati razmjerno njihovoj veličini. Dodatni su argumenti bili da odgovarajuće odredbe nema u njemačkom InsO te okolnost da je stečajni upravitelj dužan nakon otvaranja stečajnoga postupka prijaviti nedostatnost stečajne mase, u kojem se slučaju vjerovnici stečajne mase namiruju razmjerno (204., 205.). Takvo se obrazloženje ne čini pravno korektnim niti pravno-politički opravdanim. Problemima u praksi koji su nastajali u osiguranju ravnomjernoga namirenja tzv. ostalih obveza stečajne mase, ne može se opravdati napuštanje prioritetnoga namirenja troškova stečajnoga postupka koje s tim problemima nema nikakve veze. Zatim, stečajni je upravitelj dužan prijaviti nedostatnost stečajne mase u slučaju u kojemu su trošovi stečajnoga postupka pokriveni, ali stečajna masa nije dostatna za namirenje ostalih dospjelih obveza stečajne mase (204/1.). U tom se slučaju troškovi stečajnoga postupka opet prioritetno namiruju (205/1.1.). Ako se tijekom prethodnoga postupka utvrdi da imovina koja bi ušla u stečajnu masu nije dovoljna ni za namirenje troškova stečajnoga postupka, stečajni sudac dužan je donijeti odluku o otvaranju i zaključenju stečajnoga postupka (63/1.). Dakle, za brisanje odredaba o prioritetnom (razmjernom) namirenju troškova stečajnoga postupka u dijelu zakona u kojem se općenito govori o obvezama stečajne mase nije bilo uporišta u “dogmatici” stečajnoga prava.

Brisanjem odredaba članka 86. SZ o nadležnosti i načinu odlučivanja o troškovima stečajnoga postupka stvoren je dvojadi režim za vjerovnike po osnovi troškova stečajnoga postupka. O pravu jednih odlučuje sud rješenjem, npr. o pravu stečajnoga upravitelja na nagradu i naknadu troškova postupka (nov. 29/2., 3.) te o pravu članova odbora vjerovnika na nagradu i naknadu troškova postupka (nov. 38/4.). O pravu drugih “odlučuje” stečajni upravitelj, odnosno oni ga moraju ostvarivati u parnici protiv stečajnoga dužnika. To npr. vrijedi za pravo podnositelja prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka na naknadu uplaćene pristojbe na prijedlog i uplaćene dodatne pristojbe za alimentiranje fonda za

pokriće troškova stečajnoga postupka (39.a) te predujma za pokriće troškova prethodnoga postupka, odnosno predujma za pokriće troškova prethodnog (41/3.) i otvorenog stečajnoga postupka (63/1.). Umjesto da se i tim vjerovnicima omogući da od stečajnoga suca ishode rješenje na temelju kojega će moći ostvariti svoje pravo u stečajnom postupku, prepušteno je stečajnom upravitelju da odlučuje o osnovi i visini njihova prava na naknadu troškova, i to iako praksa (prema obrazloženju uz članak 45. Novele 2006.) indicira sklonost stečajnih upravitelja da samovoljno odobiru vjerovnike koje će prioritetno namirivati, odnosno da ne prijavljuju pravodobno nedostatnost stečajne mase, čime se onemogućavalo namirenje jednog dijela vjerovnika na teret ili štetu drugih.

Čini se da razloge novome tretmanu troškova stečajnoga postupka treba u bitnome tražiti u stavu da stečajne suce ne treba opterećivati odlučivanjem o zahtjevima za naknadu troškova stečajnoga postupka – na to eksplicitno upućuje obrazloženje uz članak 45. Konačnoga prijedloga. Međutim, zauzimanjem takva stava ukupni je pravozaštiti sustav dodatno opterećem nepotrebnim vođenjem složenijih i skupljih parničnih i ovršnih postupaka kao puta pravne zaštite koji stoji na raspolaganju vjerovnicima čije tražbine stečajni upravitelj odbija priznati i isplatiti.

Konačno treba upozoriti da se Novelom 2006. nie diralo u odredbe članka 87.a SZ o isplati obveza stečajne mase, kojima je uređena dužnost stečajnoga upravitelja da vodi računa o tome da se iz stečajne mase osiguraju sredstva potrebna za namirenje predidivih obveza stečajne mase te da je prigodom isplate pojedinih obveza stečajne mase dužan izdvojiti sredstva potrebna za pokriće onih takvih obveza za koje se osnovano može pretpostaviti da bi ih trebalo namiriti u budućnosti. Te odredbe, zajedno s odredbama o razmjennom namirenju obveza stečajne mase nako prijave njezine nedostatnosti, upućuju na zaključak da se i nakon Novele 2006. tražbine vjerovnika stečajne mase razmjerno namiruju.

15. PRAVNE POSLJEDICE OTVARANJA STEČAJNOGA POSTUPKA

15.1. Općenito

Novine unijete Novelom 2006. u glavu III. SZ tiču se preuzimanje parnica (nov. 95.), prestanka prava stečenih ovrhom i osiguranjem (nov. 97.), zabrane ovrhe i osiguranja (nov. 98/6.), zabrane ovrhe radi ostvarenja tražbina prema stečajnoj masi (nov. 99/2.), isključenja drugih oblika pravnoga stjecanja (nov. 100/2.), koercitivnih mjera protiv određenih osoba (nov. 107.), prava stečajnoga upravitelja na izbor (nov. 110/2.), najamnih i zakupnih odnosa (nov. 115. – 117.) te pobijanja pravnih radnji u povodu stečaja (nov. 127., 137., 138., 141.). Neke od

tih novina imaju značenje pukih redakcijskih intervencija, dok se drugima ozbiljnije zadire u uređenje pojedinih instituta.

15.2. Preuzimanje parnica

Novelom 2003. reformirane su odredbe članka 95. SZ o preuzimanju tzv. aktivnih i pasivnih parnica stečajnoga dužnika radi njihova usklađivanja s njemačkim uzorom (§§ 84, 85. InsO). Prema tom novelom izmijenjenom i dopunjenom uređenju, parnice o imovini koja ulazi u stečajnu masu koje su u vrijeme otvaranja stečajnoga postupka bile u tijeku (tzv. aktivne parnice) dužan je bio preuzeti (po općim pravilima o preuzimanju parnica nakon prekida) u ime i za račun dužnika stečajni upravitelj (95/1). Novelom 2006. preuzimanje aktivnih postupaka prošireno je i na arbitražne postupke (nov. 95/1.1.). Novelom 2006. (vjerojatno zato što nije shvaćeno značenje tzv. aktivnih parnica) propisano je k tome da se parnice o tražbinama koje se prijavljuju u stečajni postupak, ne mogu nastaviti prije nego što su ispitane na ispitnom ročištu (nov. 95./1.2.). Treba uzeti da ova inovacija iz navedenih razloga neće imati nikakvo praktično značenje.

Odredba o parnicama koje su u vrijeme otvaranja stečajnoga postupka bile u tijeku protiv stečajnoga dužnika (tzv. pasivne parnice) ostala je nakon Novele 2006. neizmijenjena – te parnice preuzima u njegovo ime stečajni upravitelj, ali samo ako se tiču (1) izlučenja nekog predmeta iz stečajne mase, (2) odvojenoga namirenja i (3) obveza stečajne mase (prijašnji 95/2., nov. 95/2).

Redakcijski je samo izmijenjeno i uređenje prava protivne stranke koja uspije u parnici protiv stečajnoga dužnika na naknadu troškova postupka. Po novome (kao i po prijašnjem uređenju – prijašnji 95/3.) protivna stranka, koja je uspjela u aktivnoj ili pasivnoj parnici, troškove parničnog postupka nastale do prekida postupka, kao i troškove nastale nakon prekida postupka ako stečajni upravitelj odmah nakon nastavljanja prekinute parnice prizna tužbeni zahtjev ili se odrekne tužbenog zahtjeva, može ostvarivati samo kao stečajni vjerovnik. U protivnom će se troškovi parnice nastali nakon prekida namirit kao dugovi stečajne mase. (Nov. 95/3.) Upravo će stoga parnični protivnik stečajnoga dužnika, da bi ostvario svoje pravo na naknadu eventualnih parničnih troškova kao stečajni vjerovnik, morati pravodobno i to uvjetno prijaviti svoju tražbinu na naknadu troškova postupka kao i ostali stečajni vjerovnici.

15.3. Prestanak prava stečenih ovrhom ili osiguranjem

Prije Novele 2006. različno ili slično pravo na imovini dužnika koja ulazi u stečajnu masu koje je stečajni vjerovnik stekao sudskom ovrhom ili prisilnim

sudskim osiguranjem tijekom posljednjih trideset dana prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka ili nakon toga, prestajalo je otvaranjem stečajnoga postupka (prijasnji 97.). Novelom 2006. je taj retroaktivni učinak otvaranja stečajnoga postupka produžen na **šezdeset** dana i izrijekom je propisano da se postupak u tijeku obustavlja (nov. 97.).

15.4. Zabrana ovrhe i osiguranja

Novelom 2006. izmijenjena je u cijelosti odredba stavka 6. članka 98. SZ. Po novome nakon otvaranja stečajnog postupka dopustit će se i provesti upis u javne knjige, ako su uvjeti za upis ostvareni prije nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka. Intervencija je samo redakcijskog karaktera.

15.5. Zabrana ovrhe radi ostvarenja tražbina prema stečajnoj masi

Novelom 2006. izvršene intervencija u članak 99. SZ tiču se samo iznimaka od pravila da ovrha radi ostvarenja tražbina prema stečajnoj masi koje nisu zasnovane pravnom radnjom stečajnoga upravitelja nije dopuštena šest mjeseci od otvaranja stečajnoga postupka (9971.). Tako se po novome to pravilo ne odnosi na (2) obveze iz trajnoga obveznoga odnosa za vrijeme nakon prvoga roka u kojemu je stečajni upravitelj mogao otkazati ugovor (nov. 99/2.2.). Ta je intervencija samo redakcijskoga karaktera. Druga izmjena tiče prijašnje odredbe članka 99. stavka 2. točke 4. SZ po kojoj se navedeno pravilo nije odnosilo ni na poreze koji su prihod državnoga proračuna ili proračuna jedinica lokalne uprave i samouprave, ili prihode mirovinskih i invalidskih fondova te Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Novelom 2006. ta je iznimka brisana, što znači da se zabrana ovrha po novome odnosi i na ostvarivanje javnih prihoda. U obrazloženju uz članak 49. Konačnog prijedloga Novele 2006. to se objašnjava stavom da nije potrebno zadržati privilegirani tretman tražbina države i javnih prihoda nakon što su te tražbine degradirane iz privilegiranih isplatnih redova. Ovdje, međutim, nije riječ o tražbinama države i drugih javnopravnih vjerovnika kao stečajnih vjerovnika, već o njihovim tražbinama nakon otvaranja stečajnoga postupka. Država je kao vjerovnik takvih tražbina svoj stav, međutim, manifestirala prihvaćajući Novelu 2006.

15.6. Isključenje drugih oblika pravnoga stjecanja

I nakon Novele 2006. ostalo je neizmijenjeno osnovno pravilo da se nakon otvaranja stečajnoga postupka ne mogu valjano stjecati prava na dijelovima imovine koja ulazi u stečajnu masu i ako (kad) se to stjecanje ne temelji na raspolaganju dužnika ili ovrsi ili osiguranju u korist stečajnoga vjerovnika (100/1.). Izmijenjena je, međutim, odredba koja je utvrđivala iznimke od toga osnovnog pravila. Po novome navedeno se osnovno pravilo ne odnosi na slučajeve stjecanja prema načelu povjerenja u javne knjige (nov. 100/2.). U usporedbi s prijašnjim rješenjem s liste iznimaka od osnovnoga pravila izostavljeni su slučajevi stjecanja na temelju raspoložbi stečajnoga upravitelja, sudske prodaje, radnji izlučnih i razlučnih vjerovnika u skladu sa SZ-om te naplate poreza koji su prihod državnog proračuna ili proračuna jedinica lokalne samouprave i uprave (*arg. ex prijašnji 100/2.*). Prema obrazloženju članka 50. Konačnoga prijedloga do toga je došlo zato što je stjecanje dužnikove imovine u tim izostavljenim slučajevima uređeno drugim (necitiranim) odredabama SZ-a koje ne ostavljaju dvojbu o tome kada je ono valjano. Treba žaliti što je Novelom 2006. izvršena ova nepotrebna intervencija jer bi ona mogla izazvati nepotrebne konfuzije u praksi. Konačno, od viška glava ne boli.

15.7. Ispunjenje pravnih poslova

15.7.1. Pravo stečajnoga upravitelja na izbor

Novelem 2006. nije se diralo u osnovno pravilo o pravu stečajnoga upravitelja na izbor: ako dužnik i njegov suugovaratelj u vrijeme otvaranja stečajnoga postupka nisu ili nisu u potpunosti ispunili neki dvostranoobvezni ugovor, stečajni upravitelj može umjesto dužnika ispuniti ugovor i tražiti ispunjenje od druge strane (110/1.). Novelom 2006. izmijenjeno je, međutim, pravilo o posljedicama koje nastupaju kad stečajni upravitelj odbije ispunjenje. Po novome, ako stečajni upravitelj odbije ispunjenje, druga strana svoju tražbinu zbog neispunjenja može ostvarivati samo kao stečajni vjerovnik (nov. 110/2.1.). Ako druga strana pozove stečajnoga upravitelja da se izjasni o svom pravu na izbor, on je dužan odmah, a najkasnije nakon izvještajnog ročišta preporučenom pošiljkom obavijestiti drugu stranu o tome namjerava li zatražiti ispunjenje ugovora (nov. 110/2.2.). Iznimno, ako bi za drugu stranu do izvještajnog ročišta nastupila znatna šteta, na koju je ona upozorila stečajnoga upravitelja, stečajni ju je upravitelj dužan u roku od osam dana preporučenom pošiljkom obavijestiti o tome namjerava li zatražiti ispunjenje ugovora (nov. 110/2.3.). Ako propusti tako postupiti stečajni upravitelj neće moći tražiti ispunjenje (nov. 110/2.4.). U eventualnoj bi se parnici naknadno rasčišćavalo je li bilo ili nije

razloga za hitnu reakciju stečajnoga upravitelja, odnosno je li on zadržao pravo na ispunjenje .

Novelom 2006. olakšan je položaj stečajnoga upravitelja utoliko što je on po novome u pravilu ovlašten svoje izjašnjenje u povodu zahtjeva protivne stane odgoditi do iza izvještajnoga ročišta, dok je prije Novele on bio uvijek dužan u roku od osam dana preporučenom pošiljkom obavijestiti tu stranu o tome namjerava li zatražiti ispunjenje ugovora (prijašnji 110/2.2.). Navedena izmjena motivirana je okolnošću da stečajni upravitelj često za donošenje odluke o preuzimanju posla treba odluku skupštine vjerovnika, npr. o nastavljanju poslovanja. Njome je previđeno da protivna stranka glede posla koji treba održati na snazi nije stečajni vjerovnik već (potencijalni) vjerovnik stečajne mase i da je se problemi stečajnoga dužnika ne moraju ticati. Zbog novog će rješenja protivna strana morati nerazumno dugo čekati na odluku stečajnoga upravitelja.

15.7.2. Najamni i zakupni odnosi

Intervencije izvršene Novelom 2006. u odredbe o najamnim zakupnim odnosima različitoga su karaktera – neke su samo redakcijske naravi, drugima se ozbiljnije mijenja uređenje instituta.

I nakon Novele 2006. kao i prije nje najam i zakup nekretnina ili prostorija ne prestaju otvaranjem stečajnog postupka.³³ To vrijedi i za najamne i zakupne odnose koje je dužnik sklopio kao najmodavac ili zakupodavac, a tiču se predmeta koji su radi osiguranja preneseni na treću osobu koja je financirala njihovu nabavku ili proizvodnju. (Nov. 115/1.)³⁴ Izmijenjeno je pravilo po kojem prava koja se odnose na vrijeme prije otvaranja stečajnog postupka, kao i štetu nastalu prijevremenim otkazom ugovora, druga strana može ostvarivati samo kao stečajni vjerovnik (nov. 115/1.2.). Izmjena je u tome što po novome i pravo na naknadu štetu nastalu prijevremenim otkazom ugovora vjerovnik može ostvarivati samo kao stečajni vjerovnik.

Redakcijski je dotjerana odredba članka 116. stavka 1. reč. 1. SZ koja izmijenjena glasi: Najam ili zakup nekretnine ili prostorije koji je dužnik ugovorio³⁵ kao najmoprimac ili zakupoprimac, stečajni upravitelj može otkazati bez obzira na dogovoreno trajanje ugovora, pridržavajući se zakonskoga otkaznoga roka.

³³ Prije Novele 2006. je to rečeno frazom da najamni i zakupni odnosi dužnika o nekretninama i prostorijama obvezuju stečajnu masu i nakon otvaranja stečajnoga postupka (prijašnji 115/1.1.).

³⁴ Intervencija u odredbe članka 115. stavka 1. SZ u biti je samo redakcijskoga karaktera.

³⁵ Frazom „koji je dužnik ugovorio“ zamijenjena je nezgrapnija fraza „u koju je dužnik ušao“.

Novelom 2006. otvorena je mogućnost da stečajni upravitelj može u ime stečajnog dužnika kao najmodavca ili zakupodavca otkazati najamni ili zakupni odnos u zakonskom otkaznom roku neovisno o ugovorenom otkaznom roku (nov. 117/4). Prema obrazloženju uz članak 56. Konačnoga prijedloga Novele 2006. ovom se dopunom htjelo prevenirati u praksi uočene zloporabe sklapanja ugovora o zakupu s dugim rokom trajanja neposredno prije otvaranja stečajnoga postupka. Treba posumnjati u to da se opisanom intervencijom postiglo što se htjelo. Novom odredbom nije obuhvaćan slučaj ugovora na određeno vrijeme, koji prestaje protekom vremena na koji je sklopljen (545/1. ZOO 05, NN 35/05), već samo ugovor na neodređeno vrijeme u kojem je utvrđen otkazni rok.

15.7.3. Ugovori o radu

Novelom 2006. u svim odredbama članka 120. SZ kojim su uređene pravne posljedice otvaranja stečajnoga postupka na ugovore o radu riječ “zaposlenik” u određenom padežu zamijenjena je riječju “radnik” u odgovarajućem padežu (nov. 120.). Ova je intervencija zapravo bila nepotrebna s obzirom na opću odredbu Novele 2006. koja je takvu izmjenu propisala za cijeli Zakon (109/2. Novele 2006.).

15.8. Pobijanje pravnih radnji

15.8.1. Opće odredbe

Opća odredba stavka 1. članka 127. o pobijanju u povodu stečaja izmijenjena je u smislu da je njome izrijekom naglašeno da pravo na pobijanja pripada, osim stečajnom upravitelju u ime stečajnoga dužnika, i **stečajnim** vjerovnicima, ako se pravnom radnjome remeti ujednačeno namirenje **stečajnih** vjerovnika (oštećenje vjerovnika) odnosno ako se njome pojedini od **stečajnih** vjerovnika stavljaju u povoljniji položaj (pogodovanje vjerovnika) (nov. 127/1.). Izmjenom opće odredbe stavka 2. članka 127. nastojalo se dodatno “pojasniti” značenje pojma propuštanje. Po novome s pravnom radnjom izjednačeno je i propuštanje zbog kojeg je stečajni dužnik izgubio kakvo pravo ili kojim su protiv njega imovinskopravni zahtjevi bili zasnovani, održani ili osigurani (nov. 127/2.).

15.8.2. Izračunavanje rokova

Izmijenjene su i odredbe o izračunavanju rokova prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka. Zadržana je odredba po kojoj se u slučaju u kojem je podneseno više prijedloga za otvaranje postupka, mjerodavan prvi dopušteni i obrazloženi prijedlog, pa i ako je postupak otvoren u povodu nekoga kasnijega prijedloga (137/2.1.). Brisana je, međutim, kao suvišna i tuđa hrvatskom stečajnom pravu odredba po kojoj se pravomoćno odbijen prijedlog uzima u obzir jedino ako je odbijen zbog nedostatnosti stečajne mase (prijašnji 137/2.2.). SZ naime ne poznaje odbijanje prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka zbog nedostatnosti stečajne mase, već u takvu slučaju propisuje otvaranje stečajnoga postupka i njegovo zaključenje (63.), odnosno njegovu obustavu i zaključenje (203.).

15.8.3. Pravna sredstva i pravne posljedice pobijanja

Novelom 2006. značajno su izmijenjene odredbe o pravnim sredstvima i pravnim posljedicama pobijanja. Najprije, izmijenjen je rok za podnošenje pobojne tužbe. Ona se po novome može podnijeti u roku od dvije godine od otvaranja stečajnoga postupka (nov. 141/2.). Napušteno je ograničenje da se, neovisno o tom dvogodišnjem roku, tužba najkasnije može podnijeti do zaključenja stečajnoga postupka (prijašnji 141/2.). Dopustivost podnošenja tužbe sada više ne ovisi o tome je li stečajni postupak zaključen ili nije. Novim rješenjem proširena je mogućnost pobijanja u povodu stečaja pa time i efikasnost toga pravnoga sredstva.

Napušteno je, zatim, rješenje iz prijašnjega uređenje po kojem je vjerovnik kao tužitelj uvijek uz protivnika pobijanja bio dužan tužiti i stečajnoga dužnika ako on ne bi s njime nastupao kao tužitelj (nov. 141/3.).

Precizno je određeno i djelovanje presuda donesenih u pobojnim parnicama te pravo stečajnoga vjerovnika koji je uspješno pobio pravnu radnju na prioriteto namirenje troškova toga postupka. Po novome pravomoćna presuda donesena u parnici za pobijanje pravnih radnji djeluje prema stečajnom dužniku odnosno stečajnoj masi te svim stečajnim vjerovnicima (nov. 141/7.). Stečajni vjerovnik koji je uspješno pobio pravnu radnju kojom su oštećeni stečajni vjerovnici u slučaju kada je nedostatnost stečajne mase utvrđena već tijekom prethodnog postupka, uslijed čega je stečajni postupak otvoren i odmah zaključen (63/1.1.) ima iz onoga što se mora vratiti u stečajnu masu pravo prvenstvenog namirenja za troškove koji su bili potrebni za navedenu parnicu (141/8.1.).

Propisana je i dužnost stečajnoga vjerovnika čiji je tužbeni zahtjev za pobijanjem prihvaćen da predloži stečajnom sucu nastavak stečajnog postupka radi naknadne diobe (199.) (nov. 141/8.2.).

16. OSIGURANJE STEČAJNE MASE

Novelom 2006. dopunjene su odredbe o preuzimanju stečajne mase (nov. 145.) te izmijenjene odredbe o postupanju s novcem i predmetima od vrijednosti (nov. 148.) i o popisu predmeta stečajne mase (nov. 150.).

Po novome stečajni upravitelj može, između ostaloga, radi preuzimanja stečajne mase, nakon pravomoćnosti rješenja o otvaranju stečajnoga postupka, predložiti stečajnom sucu da naredi i trećim osobama, u čijem su posjedu predmeti stečajne mase, njihovu predaju (nov. 145/3.1.). U tom je slučaju stečajni upravitelj dužan uz prijedlog dostaviti ispravu o vlasništvu na stvari (nov. 145/3.2.). O prijedlogu stečajnog upravitelja, a nakon što je saslušao osobe u čijem su posjedu predmeti stečajne mase, stečajni sudac odlučuje rješenjem (nov. 145/3.3.). Ako se treća osoba u čijem je posjedu predmet stečajne mase usprotivi prijedlogu stečajnog upravitelja, stečajni sudac odbit će taj prijedlog i uputiti stečajnog upravitelja u parnicu radi ostvarenja prava na predaju u posjed (nov. 145/4.). Pravomoćno rješenje kojim je sud naložio trećim osobama predaju stvari iz stečajne mase predstavlja ovršnu ispravu (nov. 145/5.). Premda se očekuje da će se izloženim novinama smajiti broj rekuperatornih parnica i ovrha, njihova je efikasnost relativizirana dužnošću stečajnoga suca da dužnika uputi na parnicu ako se treća osoba usprotivi prijedlogu stečajnoga upravitelja.

Novelom 2006. precizirano je ovlaštenje vjerovnika da odluče o postupanju s novcem ili predmetima od vrijednosti. Po novome vjerovnici na ročištu (na sjednici skupštine vjerovnika) mogu donijeti odluku kojom se određuje način pohrane ili ulaganja novca ili predmeta od vrijednosti, ili izmijeniti odluku odbora vjerovnika, odnosno stečajnog suca o tome (nov. 148/3.).

Izmjenom odredbe stavka 1. članka 150. SZ određenije je impostiran način sastavljanja popisa predmeta stečajne mase. Po novome stečajni je upravitelj dužan sastaviti popis pojedinih predmeta stečajne mase (nov. 150/1.1.). Dužnik pojedinac i prijašnji zastupnici po zakonu dužnika pravne osobe dužni su u tome surađivati sa stečajnim upraviteljem (nov. 150/1.2.). Stečajni upravitelj dužan je od navedenih osoba prikupiti potrebne obavijesti, izuzev ako bi uslijed toga došlo do štetnog odugovlačenja postupka (nov. 150/1.3.).

17. ODLUČIVANJE O NASTAVLJANJU STEČAJNOGA POSTUPKA

Ključne odluke o sudbini stečajnoga dužnika ovlašteni su donositi stečajni vjerovnici na skupštini vjerovnika (*arg. ex 38.e*). Jedna od posebnih tome namijenjenih skupština jest i izvještajno ročište na kojemu je stečajni upravitelj dužan podnijeti izvješće o gospodarskom položaju dužnika i njegovim uzrocima te istaknuti postoje li izgledi da se poslovanje poduzeća dužnika nastavi u cijelosti ili

djelomično i kakve bi učinke to moglo imati na namirenje vjerovnika (155/1.). Prije Novele 2006. dužniku pojedincu i odboru vjerovnika trebalo je omogućiti da se na tom ročištu izjasne o izvješću stečajnoga upravitelja; na njemu su se o izvješću mogli izjasniti i predstavnici gospodarske ili obrtničke komore (prijašnji 155/2.). Novelom 2006. izmijenjene su odredbe o tome kome na izvještajnom ročištu treba omogućiti da se izjasni o izvješću stečajnoga upravitelja. Po novome to treba omogućiti (samo) dužniku pojedincu i vjerovnicima (nov. 155/2.). Dok se može prihvatiti argumentacija iz Konačnog prijedloga Novele 2006. da se u praksi pokazalo nesvrhovitim omogućavati i predstavnicima gospodarske ili obrtničke komore da se izjasne o izvješću stečajnoga upravitelja zbog njihove pasivnosti i nemjerodavnosti njihovih eventualnih stavova, ne čini se opravdanim izostavljanje mogućnosti da se i odboru vjerovnika treba pružiti prilika da to učini. Njegova je dužnost nadzirati rad stečajnoga upravitelja i razmatrati njegova izvješća te obavještavati skupštinu vjerovnika o tijeku stečajnoga postupka i stanju stečajne mase (*arg. ex 34.*).

Jedna od intencija Novele 2003. ali i Novele 2006. bila je da se stvore normativni okviri za što ekspeditivniju, operativniju i efikasniju provedbu stečajnoga postupka. To se, između ostaloga, nastojalo postići propisivanjem (prema Noveli 2003. – obvezatnog, a prema Noveli 2006. – fakultativnog) zakazivanja posebne sjednice skupštine vjerovnika koja bi tome bila posvećena. Novelom 2006. nastojalo se samo dodatno funkcionalizirati rješenja inaugurirana Novelom 2003. Nakon Novele 2006. stečajni je sudac dužan zakazati posebnu sjednicu skupštine vjerovnika u roku od šest mjeseci od dana održavanja prvoga izvještajnog ročišta radi raspravljanja o provedenom stečajnom postupku i donošenju odluke o njegovu nastavljanju, ako u prethodnom tijeku postupka nisu donijete odgovarajuće odluke (nov. 155.a/1) (izvanredno izvještajno ročište). Na tom ročištu stečajni upravitelj podnosi izvješće o provedenom stečajnom postupku i njegovim troškovima, o opravdanosti nastavljanja poslovanja stečajnoga dužnika ako ono nije obustavljeno, o unovčenoj stečajnoj masi i obavljenim isplatama vjerovnika, o sporovima i drugim postupcima u tijeku i njihovim izgledima, o opravdanosti nastavljanja s unovčenjem stečajne mase i o potrebi i izgledima da se pripremi stečajni plan (155.a/2.). Prije zakazivanja sjednice skupštine o izvješću stečajnoga upravitelja treba zatražiti očitovanje odbora vjerovnika ako je osnovan te dužnika pojedinca (nov. 155.a/3.).

Na temelju izvješća stečajnoga upravitelja i provedene rasprave, skupština vjerovnika može³⁶ odlučiti (1) o prihvaćanju u cijelosti ili djelomično izvješća stečajnoga upravitelja, odnosno o njegovu razrješenju i zamjeni drugim stečajnim upraviteljem, (2) o potrebi provedbe revizije poslovanja stečajnoga upravitelja, (3) o

³⁶ Nakon Novele 2003. a prije Novele 2006. skupština je bila dužna donijeti te odluke. Nakon Novele 2006. ona ih može ali ne mora donijeti.

tome hoće li se nastaviti s poslovanjem stečajnoga dužnika i na koji način, (4) o tome hoće li se nastaviti s unovčenjem preostalog neunovčenog dijela imovine stečajnoga dužnika, (5) o potrebi i mogućnostima da se pristupi pripremi stečajnoga plana, (6) o neunovčenim predmetima stečajne mase i o nenaplaćenim tražbinama te o neunovčivim predmetima stečajne mase,³⁷ (7) o drugim pitanjima od važnosti za provedbu i okončanje stečajnoga postupka (nov. 155.a/2). Novelom 2006. brisana je odredba po kojima je stečajni sudac mogao donijeti navedene odluke ako vjerovnici ne bi donijeli niti jednu od njih, osim što nije mogao donijeti odluku o nastavljanju djelatnosti i o pripremi stečajnoga plana. Brisana je zatim odredba po kojoj je stečajni sudac mogao odlučiti da se pristupi završnoj diobi, da se pripremi prijedlog odluke o neunovčenim predmetima stečajne mase i o nenaplaćenim tražbinama, a nakon završnog ročišta donijeti i odluke o postupanju s neunovčenom stečajnom masom (prijašnji 155.a/4). Brisana je konačno i odredba po kojoj je stečajni sudac bio dužan odlučiti da se bez odgode pristupi prodaji imovine stečajnog dužnika kao cjeline ako vjerovnici na izvanrednom izvještajnom ročištu ne bi donijeli odluku o potrebi i mogućnostima pripreme i "donošenja" stečajnog plana ako su taj plan predložili stečajni dužnik i stečajni upravitelj (prijašnji 155.a/5).

I nakon Novele 2006. zadržano je rješenje iz Novele 2003. po kojem će se u svakom slučaju ako vjerovnici na izvanrednom izvještajnom ročištu ne donesu odluku o nastavljanju djelatnosti stečajnoga dužnika, ta djelatnost obustaviti i bez odgode pristupiti unovčenju imovine stečajnoga dužnika (155.b/1.). U tom slučaju stečajni je upravitelj dužan otkazati sve ugovore koje do tada nije otkazao (120.), osim s onim radnicima za koje ocijeni da su potrebni radi prikupljanja, očuvanja i unovčenja stečajne mase (15.b/2.1.). Okolnost da se djelatnost dužnika obustavlja je poseban opravdani razlog za otkaz ugovora o radu (120/2., 3.) (155.b/2.2.). Brisana je, međutim, odredba po kojoj druga ugovorna strana nije imala pravo zahtijevati naknadu štete zbog prijevremenog prestanka radnog odnosa (15.b/2.3.). To je učinjeno radi uspostavljanja ravnopravnoga tretmana radnika s drugim vjerovnicima te radi otklanjanja kontradikcije s odredbom članka 120. stavka 2. reč. 3. SZ.

Novelom 2006. brisane su odredbe članka 156. SZ o odlukama o daljnjem tijeku poslovanja stečajnoga dužnika kao suvišne (*arg. ex 38.e, 155.a*).

18. UNOVČNE STEČAJNE MASE

³⁷ Člankom 66. stavkom 3. Novele 2006. propisano je da se u točki 6. stavka 2. članka 155.a iza riječi: „i o nenaplaćenim tražbinama“ dodaju riječi: „te o neunovčivim predmetima stečajne mase“.

18.1. Općenito

Novelom 2006. interveniralo se i u odredbe o unovčenju stečajne mase. Neke su od tih intervencija samo redakcijske naravi (nov. 158/1., 2.; nov. 159.), nekima se radikalno mijenjaju metode unovčenja stečajne mase (napuštanje instituta prodaje imovine dužnika kao cjeline – 71. Novele 2006., novo uređenje unovčenja nekretnina, brodova i zrakoplova te drugih registriranih prava na kojima postoji različno pravo – nov. 164.).

18.2. Unovčenje stečajne mase – opća pravila

Po novome (kao prije toga) nakon izvještajnoga ročišta stečajni je upravitelj dužan bez odgode unovčiti imovinu koja ulazi u stečajnu masu, ako to nije u suprotnosti s odlukom **skupštine** vjerovnika (nov. 158/1.). Prigodom unovčenja imovine stečajne mase stečajni upravitelj je dužan držati se odluka **skupštine** vjerovnika i odbora vjerovnika (nov. 158/2.). Stečajni upravitelj može predložiti sudu da unovčenje određenih dijelova imovine koja ulazi u stečajnu masu odredi i provede po pravilima koja vrijede za sudsku ovrhu radi naplate novčane tražbine (158/3.).

18.3. Prodaja imovine dužnika kao cjeline

Novelom 2006. napušten je institut prodaje imovine dužnika kao cjeline - članci 163.a do 163.l koji su ga uređivali brisani su. Ocijenjeno je da prodaja imovine dužnika kao cjeline komplicirano i neprovedivo zakonsko rješenje, čija je svrha nejasna i koji je zapravo, uz institute stečajnoga plana, suvišan. Takav je zaključak formiran na temelju svega tri slučaja u praksi s problematičnim ishodom,

18.4. Unovčenje nekretnina, brodova i zrakoplova na kojima postoji različno pravo

Novelom 2006. iznova je uređeno unovčenja nekretnina, brodova i zrakoplova na kojima postoji različno pravo (nov. 164., 165.)

Po novome, ako različni vjerovnik nije pokrenuo postupak ovrhe na nekretnini radi prisilnoga namirenja svoje tražbine, nekretnine na kojima postoji različno pravo stečajni sudac prodaje, na prijedlog stečajnoga upravitelja, uz odgovarajuću primjenu pravila o ovrsi na nekretnini (nov. 164/1.). Ako je različni vjerovnik pokrenuo postupak ovrhe na nekretnini radi prisilnoga namirenja svoje

tražbine prije nego što je stečajni upravitelj predložio njezinu prodaju u stečajnom postupku, nekretnina će se prodati u ovršnom postupku koji je pokrenuo razlučni vjerovnik (nov. 164/2.). O prodaji u stečajnom postupku odlučuje stečajni sudac rješenjem protiv kojeg pravo žalbe imaju stečajni upravitelj i razlučni vjerovnici (nov. 164/3.1.). U rješenju o prodaji nekretnine stečajni sudac dužan je odrediti da se nekretnina prodaje u stečajnom postupku (nov. 164/3.2.). U zemljišnoj će se knjizi upisati zabilježba rješenja o prodaji nekretnine (nov. 164/3.3.). Stečajni sudac će zaključkom o prodaji utvrditi vrijednost nekretnine, način prodaje i uvjete prodaje (nov. 164/4.). Kad se imovina prodaje u stečajnom postupku rok od objave zaključka na oglasnoj ploči do prodaje iznosi 15 dana, a pravila o obustavi postupka prodaje ne primjenjuju se (nov. 164/5.). Ako se nekretnina nije mogla prodati na drugom ročištu za prodaju po utvrđenoj vrijednosti, na narednim ročištima može se prodati za nižu vrijednost koju zaključkom odredi stečajni sudac (nv. 164/6.). Na prijedlog stečajnog upravitelja ovršni sud će rješenjem odgoditi ovršni postupak kojeg je pokrenuo razlučni vjerovnik radi prisilnoga namirenja svoje tražbine na nekretnini na kojoj postoji njegovo razlučno pravo (1) ako izvještajno ročište još nije održano, ili (2) ako je nekretnina nužno potrebna radi privremenog nastavka poslovanja prema članku (155.b/1.), ili (3) ako bi prodaja nekretnine ugrozila provedbu stečajnoga plana (nov. 164/7.). Takav će prijedlog stečajnog upravitelja ovršni sud rješenjem odbiti ako razlučni vjerovnik učini vjerojatnim da bi uslijed odgode za njega nastupila nenadoknativa šteta (nov. 164/8.). Protiv rješenja o odgodi pravo na žalbu ima razlučni vjerovnik, a protiv rješenja o odbijanju prijedloga za odgodu pravo na žalbu imaju stečajni upravitelj i svaki stečajni vjerovnik (nov. 164/9.). U slučaju odgode ovršnoga postupka razlučni vjerovnik ima pravo na kamate iz stečajne mase koje teku od izvještajnoga ročišta (nov. 164/10.1.). Ako stečajni upravitelj koristi nekretninu za stečajnu masu, te se uslijed toga smanji vrijednost nekretnine, razlučni vjerovnik ima pravo tražiti naknadu iz stečajne mase zbog smanjenja vrijednosti njegova osiguranja (nov. 164/10.2.). Ovršni je sud dužan na prijedlog razlučnog vjerovnika nastaviti ovršni postupak kada prestanu postojati pretpostavke za odgodu (nov. 164/11.1.). Prije donošenja odluke ovršni sud će saslušati stečajnog upravitelja (nov. 164/11.2.). Ako razlučni vjerovnik ne stavi prijedlog za nastavak ovršnoga postupka ni unutar tri mjeseca nakon pravomoćnosti odluke o obustavi ili zaključenju stečajnog postupka ovršni sud će po službenoj dužnosti obustaviti ovršni postupak (nov. 164/11.2.). Navedene odredbe o prodaji nekretnina na odgovarajući se način primjenjuju na prodaju brodova, brodova u izgradnji i zrakoplova te prava upisanih u javne knjige (nov. 164/12.).

Nakon što unovči stvar ili pravo na kojemu postoji razlučno pravo upisano u javnoj knjizi ovršni će sud, nakon što iz iznosa ostvarenog prodajom namiri troškove do tada provedenoga ovršnoga postupka, preostali novac predati stečajnom sucu (nov. 164.a/1.). Iz iznosa dobivenog od ovršnoga suda stečajni je sudac dužan (1) izdvojiti

u stečajnu masu odgovarajući iznos prema pravilima obračunu troškova (170.), (2) namiriti tražbine razlučnih vjerovnika prema redoslijedu predviđenom pravilima ovršnog postupka te (3) preostali iznos predati stečajnom upravitelju (nov. 164.a/2.). Nakon što stečajni sudac u stečajnom postupku unovči stvar ili pravo na kojemu postoji razlučno pravo upisano u javnoj knjizi, on će iz iznosa ostvarenog prodajom (1) namiriti troškove unovčenja obračunate prema pravilima o obračunu troškova (170.), (2) namiriti tražbine razlučnih vjerovnika prema redoslijedu predviđenom pravilima ovršnog postupka i (3) preostali iznos predati stečajnom upravitelju za namirenje stečajnih vjerovnika (nov. 164.a73.).

Novim uređenjem unovčenja nekretnina, brodova, zrakoplova te prava upisanih u javne knjige značajno je pogoršana pozicija razlučnih vjerovnika u usporedbi s prijašnjim uređenjem. Stvoreni su uvjeti da se odlukom stečajnih vjerovnika na skupštini vjerovnika o nastavku poslovanja ili o pripremi stečajnoga plana onemogućiti trajno ili za duže vrijeme ostvarivanje prava razlučnih vjerovnika, pri čemu im se ne jamči potrebna sigurnost za naplatu kamata odnosno na nakandu štete. Pritom upućivanje na određena komparativna rješenja ne opravdava nametanje ograničenje razlučnih prava radi ostvarenja nastavka poslovanja stečajnoga dužnika, već eventualno radi primjerenijeg unovčenja stečajne mase. Osiguranje pozicije razlučnih vjerovnika u stečaju nije samo sebi svrhom – ono treba općenito poslužiti poboljšanju kreditne sposobnosti sudinika na tržištu te olakšanju uvjeta za dobivanje kredita. Slabljenje pozicije razlučnih vjerovnika u stečaju rezultirat će uvođenjem dopunskih osiguranja, npr. jamstava, ili poskupljenjem pa i uskraćivanjem kredita rizičnim dužnicima, pa stoga nepotrebnim generiranjem njihova stečaja koji bi eventualno uz kredite mogli izbjeći.

Neovisno o tome novo uređenje prodaje nekretnina opterećenih razlučnim pravima zahtijevat će pojačani interpretativni napor da bi se razriješile sve dileme koje ono otvara.

Nakon otvaranja mogućnosti upisivanja založnih i fiducijarnih osiguranja na drugim pokretninama i pravima u Upisnik sudskih i javnobilježničkih osiguranja, treba uzeti da će se i pokretnine i prava stečajnoga dužnika na kojima su upisana založna i fiducijarna osiguranja u taj uspinik unovčavati po pravilima koja vrijede za nekretnine na kojima postoji upisano razlučno pravo (*arg. ex* 164/12.). Ipak, to je trebalo reći mnogo određenije jer se u članku 164. stavku 12. govori samo o pravima kao predmetu unovčenja a od pokretnina samo o brodovima, brodovima u izgradnji i zrakoplovima.

16.5. Unovčenje pokretnina na kojima postoji razlučno pravo

Novelom 2006. iznova je uređeno unovčenje “drugih” pokretnina na kojima postoji razlučno pravo, dakle pokretnina koje nisu brodovi i zrakoplovi. Takvu

pokretninu, ako se nalazi u njegovu posjedu, stečajni upravitelj unovčuje uz odgovarajuću primjenu pravila o ovrsi (na pokretninama) ili slobodnom pogodbom (nov. 165/1.). U novom kontekstu relativno nespretno redigiranu sintagmu “stečajni upravitelj unovčuje uz odgovarajuću primjenu pravila o ovrsi” trebalo bi shvatiti u smislu da bi stečajni upravitelj mogao predložiti sudu da prodaju odredi i provede po pravilima koja vrijede za sudsku ovrhu radi naplate novčane tražbine (*arg. ex* 158/3.). Izrazom slobodna pogodba nadomješten je prijašnji izraz neposredna pogodba, za koji se mislilo da ima značenje unovčenja pokretnina u ovršnom postupku izvan dražbe. Slobodna pogodba bi u novom uređenju značila takvu pogodbu po pravilima obveznoga prava.³⁸

18.6. Očevidnik nekretnina i pokretnina koje se prodaju u stečajnom postupku

Novelom 2006. utvrđena je dužnost stečajnoga upravitelja, da uz odgovarajuću primjenu pravila ovršnoga postupka, Hrvatskoj gospodarskoj komori bez odgode dostavi podatke o svim nekretninama koje se prodaju u stečajnom postupku, a o pokretninama ako je njihova procijenjena vrijednost veća od 50.000,00 kuna (nov. 158/4.) . Utvrđena je i dužnost Hrvatske gospodarske komore da u skladu s odredbama članka 146a. i 146b. OZ te podatke unosi u očevidnik nekretnina i pokretnina uz naznaku da se prodaju u stečajnom postupku (nov. 158/4.). Ta bi novina trebala pridonijeti povećanju transparentnosti i uspješnosti unovčanja imovine stečajnoga dužnika.

19. UTVRĐIVANJE TRAZBINA

Odredbe o prijavljivanju i utvrđivanju tražbina stečajnih vjerovnika te o obavještavanju o razlučnim i izlučnim pravima značajno su izmijenjene i dopunjene. To vrijedi i za odredbe o tablicama u koje se upisuju takva prava. Revidirane su i odredbe o postupanju s oporenim tražbinama.

19.2. Prijavljivanje tražbina stečajnih vjerovnika i obavještavanje o izlučnim i razlučnim pravima

Novelom 2006. u cijelosti je iznova uređeno prijavljivanje tražbina stečajnih vjerovnika, a na novim osnovama postavljeno je i obavještavanje o izlučnim i

³⁸ Obrazloženje uz članak 74. Konačnog prijedloga Novele 2006.

razlučnim pravima (nov. 173.)³⁹. Po novome stečajni vjerovnici prijavu svojih tražbina podnose stečajnom upravitelju u dva primjerka (nov. 173/1.1.). Prijavi se u prijepisu prilažu isprave iz kojih tražbina proizlazi, odnosno kojima se dokazuje (nov. 173./1.2.). U prijavi se navodi: tvrtka i sjedište, odnosno ime i adresa vjerovnika; pravna osnova i iznos tražbine u kunama te broj računa vjerovnika (nov. 173/1.3.). Stečajni upravitelj dužan je sastaviti popis svih tražbina radnika i prijašnjih radnika dužnika dospjelih do otvaranja stečajnog postupka, i to u bruto i netto iznosu te pripremiti za njih prijavu u dva primjerka koju im je dužan dati radi potpisivanja (nov. 173/2.1.). Smatrat će se da je radnik svoju tražbinu prijavio u skladu s popisom koji je sastavio stečajni upravitelj, ako najkasnije 8 dana prije općeg ispitnog ročišta ne podnese svoju samostalnu prijavu (nov. 173./2.2.), pri čemu se odredbe o naknadnim prijavama (176.) primjenjuju na odgovarajući način (nov. 173/2.3.). Ako se prijavljuju tražbine o kojima se vodi parnica, u prijavi treba navesti sud pred kojim se vodi parnica s naznakom broja spisa (nov. 173/3.). Izlučni vjerovnici dužni su obavijestiti stečajnog upravitelja o svom izlučnom pravu, pravnoj osnovi izlučnog prava i označiti predmet na koji se njihovo izlučno pravo odnosi, odnosno u obavijesti označiti pravo na naknadu za izlučno pravo (80.) (nov. 173/4.). Razlučni vjerovnici dužni su obavijestiti stečajnog upravitelja o svom razlučnom pravu, pravnoj osnovi razlučnog prava i dijelu imovine stečajnog dužnika na koji se odnosi njihovo razlučno pravo (nov. 173/5.1.). Ako razlučni vjerovnici prijavljuju i tražbinu kao stečajni vjerovnici, u prijavi su dužni označiti dio imovine stečajnog dužnika na koji se odnosi njihovo razlučno pravo i iznos do kojeg njihova tražbina predvidivo neće biti pokrivena tim razlučnim pravom (nov. 173/5.1.). Razlučni vjerovnici koji nisu obavijestili stečajnoga upravitelja o razlučnom pravu na navedeni način, ne gube pravo odvojenog namirenja iz predmeta razlučnog prava (nov. 173/6.1.). Iznimno razlučni vjerovnici gube pravo na odvojeno namirenje i nemaju pravo tražiti naknadu štete ili bilo kakvu drugu naknadu od stečajnoga dužnika ili od vjerovnika, ako je predmet razlučnog prava mimo njih unovčen u stečajnom postupku, a razlučno pravo nije bilo upisano u javnoj knjizi ili za njega stečajni upravitelj nije znao niti morao znati (nov. 173/6.2.). Tražbine vjerovnika nižih isplatnih redova prijavljuju se samo ako stečajni sudac posebno pozove i te vjerovnike da prijave svoje tražbine (nov. 173/7.1.). U prijavi takvih tražbina treba naznačiti da se radi o tražbini nižega isplatnoga reda te označiti redno mjesto na koje vjerovnik ima pravo (nov. 173/7.2.). Treba uzeti da i te prijave trebaju sadržavati sve ono što i prijave tražbina viših isplatnih redova.

19.3. Tablice

³⁹ To je ostvareno zamjenom prijašnjega članka 173. novim te brisanjem prijašnjega članka 173.a.

I nakon Novele 2006. kao i prije nje stečajni upravitelj svaku prijavljenu tražbinu s podacima navedenim u prijavi (173.) upisuje u tablicu (174/1.1.). Tablica se nakon isteka roka za prijavljivanje a prije ispitnoga ročišta, zajedno s prijavama kao i priloženim ispravama, izlaže u pisarnici stečajnoga suda na uvid sudionicima (174/1.2.). Stečajni upravitelj će sastaviti posebnu tablicu o razlučnim pravima koja su upisana u javnim knjigama, o kojima je obaviješten od razlučnih vjerovnika i o kojima je saznao na drugi način (174/2.1.). U tablicu treba unijeti ime i prezime, odnosno tvrtku ili naziv razlučnog vjerovnika, iznos i **pravnu osnovu tražbine osigurane razlučnim pravom** te dio imovine dužnika na koji se različno pravo odnosi (nov. 174/2.2.). Stečajni upravitelj dužan je sastaviti posebnu tablicu izlučnih prava o kojima su ga obavijestili izlučni vjerovnici, u koju se unosi ime i prezime, odnosno tvrtku ili naziv izlučnog vjerovnika, pravnu osnovu izlučnog prava i predmet izlučnog prava (nov. 174/3.1.). Navedene se tablice nakon isteka roka za prijavljivanje, a najkasnije osam dana prije održavanja ispitnog ročišta, zajedno s prijavama kao i priloženim ispravama, izlažu u pisarnici stečajnoga suda na uvid sudionicima (nov. 174/4.). Stečajni sudac može u slučaju potrebe odrediti da se tablice s priložima izlože umjesto u pisarnici suda na kojem drugom mjestu (174/5.).

Izlučna i razlučna prava nisu predmet ispitivanja (nov. 175/4.).

19.4. Osporene tražbine

Novelom 2006. značajno su revidirane (izmijenjene i dopunjene) i odredbe o postupanju u slučaju osporavanja tražbina. Po novome ako je stečajni upravitelj osporio tražbinu, stečajni sudac će vjerovnika uputiti na parnicu protiv stečajnog dužnika radi utvrđivanja osporene tražbine (nov. 178/1.). Ako je koji od stečajnih vjerovnika osporio tražbinu koju je priznao stečajni upravitelj, stečajni sudac će stečajnog vjerovnika uputiti na parnicu radi utvrđivanja osporene tražbina (nov. 178/2.1.). Osporavatelj u takvoj parnici nastupa u ime i za račun stečajnog dužnika (178/2.2.). Ako su osporene tražbine zaposlenika i ranijih zaposlenika stečajnog dužnika, parnica radi utvrđivanja osporene tražbine vodi se po općim odredbama u postupku pred sudovima, te posebnim odredbama za parnice u radnim sporovima (nov. 178/3.). Ako za osporenu tražbinu postoji ovršna isprava, stečajni sudac će na parnicu uputiti osporavatelja da dokaže osnovanost svoga osporavanja (178/4.). Vjerovnici čije su tražbine utvrđene o tome neće biti posebno obaviješteni, o čemu će biti upozoreni prije ispitnoga ročišta; oni mogu na svoj trošak tražiti da im se izda ovjerovljeni izvadak rješenja (178/5.). Ako osoba koja je upućena na parnicu ne pokrene parnicu u roku od 8 dana od primitka rješenja o upućivanju na parnicu,

smatrat će se da je odustala od prava na vođenje parnice (nov. 178/6.1.). Ako osporavatelj tražbine za koju postoji ovršna isprava ne pokrene parnicu u roku iz ovog stavka, smatrat će se da je osporavanje otklonjeno (nov. 178/6.2.). Žalba izjavljena protiv rješenja o upućivanju u parnicu bez utjecaja je na rok za pokretanje parnice (nov. 178/6.3.).

Odredbe o mogućnosti arbitražnoga rješavanja sporova u povodu osporavanja tražbina ostale su neizmijenjene (prijašnji 178/7. – 10., nov. 178/8. – 11.).

Novelom 2006. u cijelosti su izmijenjene odredbe o nastavljanju (u povodu otvaranja stečajnoga postupka) prekinutih parnica. Po novome ako je u vrijeme otvaranja stečajnog postupka već pokrenut parnični postupak o tražbini pred državnim ili arbitražnim sudom, postupak radi utvrđivanja tražbine nastavit će se preuzimanjem te parnice (nov. 179.1.). Prijedlog za nastavak parnice može staviti vjerovnik čija je tražbina osporena, u roku od 8 dana od primitka rješenja o upućivanju u parnicu (nov. 179.2.). Osporavatelj parnicu nastavlja u ime i za račun dužnika (nov. 179.3.). Ako vjerovnik osporene tražbine koji je upućen na parnicu ne predloži nastavak parnice u navedenom roku, smatrat će se da je odustao od prava na vođenje parnice (nov. 179.4.).

I nakon Novele 2006. u parnici se utvrđenje tražbine može zahtijevati samo na temelju osnove, u iznosu i u isplatnom redu kako je ono označeno u prijavi ili na ispitnom ročištu (180/1.). Brisana je odredba po kojoj se vrijednost predmeta spora radi utvrđivanja tražbine koju je osporio stečajni upravitelj ili stečajni vjerovnik, određuje prema iznosu koji se za tu tražbinu može očekivati pri razdiobi stečajne mase (prijašnji 180/2.), što znači da bi za utvrđivanje vrijednosti predmeta spora u tim panicama vrijedila opća pravila o tome.

Izmijenena je (jasnije redigirana i dorađena) i odredba članka 181. stavka 2. SZ o ispravku tablica u ovisnosti o ishodu parnice. Po novome osoba koja uspije u parnici, odnosno stečajni vjerovnik tražbine u pogledu koje je osporavanje otklonjeno, može tražiti od stečajnoga suca ispravak tablice u koju se tražbine unose (177/2.) (nov. 181/2.).

20. DIOBA

20.1. Općenito

Novelom 2006. izvršene izmjene i dopune odredaba o diobi različite su naravi. Brojne od njih su samo redakcijskoga značaja, npr. terminološka usklađenja

u odredbi članka 186. stavka 1.⁴⁰, u odredbi članka 190. stavku 2. reč. 1.,⁴¹ odredbi članka 194.⁴²; druge imaju za cilj otklanjanje neadekvanih intervencija izvršenih u taj institut Novelom 2003.; trećima se, neovisno o tome, nastoji funkcionalizirati njegovo uređenje.

20.2. Pribavljanje suglasnosti za diobu

Pravila o namirenju (183.) ostala su u biti neizmijenjena. Tek je izmijenjena odredba o tome čiju suglasnost prije diobe treba pribaviti stečajni upravitelj. Stečajni upravitelj, koji obavlja diobe (nov. 183/3.1.), prije svake od njih dužan je pribaviti suglasnost odbora vjerovnika, a ako odbor vjerovnika nije osnovan dužan je pribaviti suglasnost stečajnoga suca (nov. 183/3.2.). U usporedbi s prijašnjim uređenjem izmjenjena je tek u tome što stečani upravitelj ne mora više kumulativno pribavljati suglasnost odbora vjerovnika (ako je osnovan) i stečajnoga suca (usp. prijašnji 183/3.2.).

20.3. Diobni popis

Odredbe o diobnom popisu su u cijelosti novelirane (nov. 184.). Po novome stečajni je upravitelj dužan prije diobe sastaviti popis tražbina koje se uzimaju u obzir pri diobi (nov. 184/1.1.). Tražbine radnika i prijašnjih radnika stečajnog dužnika nastale do dana otvaranja stečajnog postupka iz radnog odnosa uzimaju se u obzir u bruto iznosu (nov. 184/1.2.).⁴³ Popis se izlaže u pisarnici stečajnoga suda na uvid sudionicima (nov. 184/2.1.) Stečajni upravitelj je dužan javno objaviti zbroj tražbina i raspoloživi iznos iz stečajne mase koji će se raspodijeliti vjerovnicima (nov. 184/2.2.).

Napušteno je, dakle, u cijelosti rješenje uneseno Novelom 2003., po kojem je stečajni upravitelj bio dužan najkasnije u roku od dva mjeseca nakon održanja općeg ispitnog ročišta sastaviti popis tražbina koje će se uzimati u obzir pri narednim diobama, u kojem će biti utvrđeni njihova visina i isplatni red, te, ako prikupljena

⁴⁰ U toj su odredbi riječi: „Vjerovnik koji ima pravo na odvojeno namirenje» zamijenjene riječima: «Razlučni vjerovnik kojem je dužnik i osobno odgovoran (članak 84.)».

⁴¹ U toj su odredbi riječi: «Odluka suda kojom» zamijenjene riječima: «Rješenjem stečajnog suca kojim».

⁴² U toj je odredbi riječ: «suda» zamijenjena riječju: «suca»

⁴³ Treba uzeti da bi stečajni upravitelj tražbine radnika utvrđene u bruto iznosu bio dužan isplaćivati za dužnika kao poslodavca, dakle obračunavajući i posebno isplaćujući korisnicima poreze i doprinose na te tražbine.

sredstva to omogućavaju, i iznos koji će pojedini vjerovnik dobiti prigodom prve djelomične diobe, koji se trebao izložiti u pisarnici stečajnoga suda na uvid sudionicima (prijasnji 184/1.1.); po kojem je narednim djelomičnim diobama stečajni je upravitelj bio dužan pristupiti najkasnije svaka tri mjeseca, ako su prikupljena sredstva to omogućavala (prijasnji 184/2.); po kojem su na izvještajnom ročištu vjerovnici mogli odlučiti da se djelomične diobe ne obavljaju ako je to bilo potrebno radi osiguranja nastavljanja djelatnosti dužnika ili pripreme stečajnoga plana (prijasnji 184/3.); po kojem je stečajni upravitelj koji je bez opravdana razloga odugovlačio s obavljanjem djelomičnih dioba osobno odgovarao vjerovnicima na štetu koju im je time prouzročio (prijasnji 184/4.).

Rješenje uneseno 2003. imalo je za cilj “discipliniranje” stečajnih upravitelja, prisiliti ih da diobe obavljaju sukcesivno u relativno kratkim vremenskim razmacima jer je praksa pokazala da su oni ponekad nepotrebno odgađali s diobama i ponekad ih “programirano” onemogućavali.

20.4. Određivanje visine dijela koji se isplaćuje

Novelom 2006. u cijelosti su izmijenjene odredbe članka 191. SZ. Po novome odbor vjerovnika određuje postotak namirenja tražbina djelomičnom diobom na prijedlog stečajnoga upravitelja, nakon što isteknu rokovi u kojima vjerovnici koji su upućeni na parnicu trebaju podnijeti dokaz da su to učinili ili da su preuzeli parnicu (185.), odnosno nakon što isteknu rokovi u kojima su različni vjerovnici podnijeli dokaz da su se odrekli prava na odvojeno namirenje ili da nisu odvojeno namireni (186.), nakon što se izmjeni diobni popis (189.) te nakon pravomoćnosti rješenja kojim je određen ispravak diobnog popisa (nov. 191/1.1.). Ako odbor vjerovnika nije osnovan, postotak određuje stečajni sudac (nov. 191/1.2.). Stečajni upravitelj će postotak u kojem se tražbine namiruju priopćiti vjerovnicima koji se pri diobi uzimaju u obzir (nov. 191/2.).

Čini se da je novim rješenjem mogućnost djelomičnih dioba otežana i da će općenito dovesti do značajnoga odugovlačenja s namirenjem vjerovnika.

20.5. Završna dioba

Novi članak 192. o završnoj diobi je zapravo reducirani prijašnji članak 192. SZ iz kojega su izostavljene dopune unijete Novelom 2003. Prema novom uređenju instituta završnoj se diobi pristupa čim se okonča unovčenje stečajne mase (nov. 192/1.) i ona se smije poduzeti samo uz suglasnost stečajnoga suca (nov. 192/2.). Napušteno je rješenje koje je omogućavalo da se završnoj diobi pristupi prije definitivnoga unovčenja stečajne mase (prijasnji 192/3. – 5.).

20.6. Završno ročište

Novelom 2006. u cijelosti je izmijenjen članak 193. o završnom ročištu. Po novome prigodom davanja suglasnosti za završnu diobu stečajni sudac određuje završno ročište vjerovnika, na kojem se (1) raspravlja o završnom računu stečajnoga upravitelja, (2) podnose prigovori na završni popis i (3) vjerovnici odlučuju o neunovčivim predmetima stečajne mase (nov. 193/1.). Između objavljivanja poziva za ročište i njegova održavanja mora proći najmanje trideset dana, a najviše šezdeset dana (nov. 193/2.). Stečajni sudac rješenjem na završnom ročištu odlučuje o prigovorima vjerovnika na završni popis (nov. 193/3.). Na odluku stečajnog suca o prigovorima vjerovnika na odgovarajući se način primjenjuju opće odredbe o prigovorima na diobni popis (190/2. – 4.) (nov. 193/4.). Završno ročište odrediti će se najkasnije u roku od godinu i pol dana od održanog izvještajnog ročišta, osim ako to nije bilo moguće radi vođenja upravnog ili sudskog postupka, koji je prethodno pitanje za završetak stečajnog postupka (nov. 193/5.).

Brisane su odredbe članka 193.a SZ o odluci stečajnoga suca o postupanju s neunovčenom stečajnom masom i članka 193.b SZ o upozorenju stečajnim vjerovnicima o posljedicama nedonošenja odluke o neunovčenoj stečajnoj masi, koje su u Zakon bile unesene Novelom 2003. i koje su u praksi izazvale gotovo nepremostive probleme u slučaju prijenosa neunovčenih dijelova stečajne mase na vjerovnike, uključujući i sukcesiju u pravni položaj stranke u postupcima koji se tiču te imovine.

21. ZAKLJUČENJE STEČAJNOGA POSTUPKA

Intervencije izvršene Novelom 2006. u odredbe o zaključenju stečajnoga postupka (196. – 202.) u biti su samo redakcijske naravi. To je evidentno kad su u pitanju izmjene u članku 199. stavku 3.,⁴⁴ u članku 199. stavku 4.,⁴⁵ u članku 201.⁴⁶ i naslovu iznad članka 202.,⁴⁷ a to vrijedi i za izmjene koje se tiču odredaba stavka 3. i 4. članak 196.

Novelom 2006. izmijenjene su, a da se time nije diralo u njihovo značenje, odredbe članka 196. SZ o rješenju o zaključenju stečajnoga postupka i o učincima njegove provedbe. Po novome, kao uostalom i prije toga, to se rješenje dostavlja sudu ili kojem drugom tijelu koje vodi upisnik dužnika pravne osobe, odnosno

⁴⁴ U toj je odredbi riječ „sud“ zamijenjena riječju „stečajni sudac“.

⁴⁵ U toj su odredbi kao redakcijski suvišne brisane riječi: „(članak 196. stavak 1., 2., 3. i 5.).“

⁴⁶ U tom je članku riječ „sudu“ zamijenjena riječju „sucu“.

⁴⁷ U tom je naslovu brisana riječ „iz“ tako da on po novome glasi: „Isključenje vjerovnika stečajne mase“.

dužnika pojedinca (nov. 196/3.1.). Brisanjem iz upisnika stečajni dužnik kao pravna osoba prestaje postojati, stečajni dužnik kao trgovac pojedinac gubi svojstvo trgovca pojedinca, a stečajni dužnik obrtnik gubi svojstvo obrtnika (nov. 196/2.). Brisani je stavak 4. članka 196. koji se ticao obrtnika kao dužnika pojedinca, koji je postao suvišan budući da je noveliranim stavkom 3. riješeno i pitanje učinka brisanja obrtnika iz upisnika.

22. OBUSTAVA STEČAJNOGA POSTUPKA

Novelom 2006. iznova je u cijelosti uređena obustava stečajnoga postupka zbog nedostatnosti mase za pokriće troškova stečajnoga postupka (nov. 203.). Ako se nakon otvaranja stečajnoga postupka pokaže da stečajna masa nije dostatna ni za pokriće troškova postupka, stečajni sudac će obustaviti i zaključiti postupak (nov. 203/1.). Prije donošenja rješenja kojim će o tome odlučiti stečajni sudac će pribaviti mišljenje vjerovnika stečajne mase, stečajnog upravitelja i skupštine vjerovnika (nov. 203/2.). Postupak se neće obustaviti i zaključiti ako vjerovnici koji su se protivili obustavi postupka solidarno predujme dostatan iznos novca za pokriće troškova postupka, u roku koji im je za to stečajni sudac odredio rješenjem (nov. 203/3.). Stečajni upravitelj može i nakon obustave i zaključenja stečajnog postupka u ime stečajnog dužnika, a za račun stečajne mase nastaviti s unovčenjem imovine dužnika i s ostvarenim sredstvima podmiriti nastale troškove stečajnoga postupka, a eventualni ostatak uplatiti u fond za pokriće troškova stečajnoga postupka (39.a) te o obavljenim radnjama podnijeti izvještaje stečajnom sucu (63/5.) (nov. 203/4.).

Izvršene su izmjene i u odredbe članka 204. SZ koje se odnose na obustava postupka zbog nedostatnosti mase za ispunjenje ostalih obveze stečajne mase. Jedna je od tih izmjena samo redakcijskoga karaktera;⁴⁸ drugom je promijenjeno tijelo koje je dužno objaviti prijavu o nedostatnosti stečajne mase. Po novome je to dužan učiniti stečajni upravitelj (a ne više sudac – prijašnji 204/2.) i pozvati stečajne vjerovnike i vjerovnike ostalih obveza stečajne mase da dadu svoje mišljenje o prijavi.

Intervencija u članku 211. stavku 1. trećoj rečenici o objavi i učinku objave redakcijskoga je karaktera – u toj su toj odredbi riječi «stavka 1. ovoga Zakona» zamijenjene riječima «stavka 2. ovoga Zakona».

23. STEČAJNI PLAN

Novelom 2006. izvršene su tek dvije intervencije u uređenje instituta stečajnoga plana, i to obje značajne u segmentu na oji se odnose. U članku 246. u

⁴⁸ U članku 204. stavku 1. riječ „sudu“ zamijenjena riječju „sucu“.

kojoj su navedena dva razloga zbog kojih će stečajni sudac po službenoj dužnosti uskratiti potvrdu stečajnoga plana izmijenjena je u cijelosti odredba točke 1. kojom je statuiran prvi od njih. Po novome stečajni će sudac uskratiti potvrdu stečajnoga plana ako su bitno povrijeđeni propisi o sadržaju stečajnog plana i postupanju prilikom njegove izrade i donošenja kao i o prihvatu od strane vjerovnika i o pristanku dužnika, osim ako se ti nedostaci mogu otkloniti (nov. 246.1.). Izmjena je u tome što su i povrede procedure učinjene razlogom za uskratu. Može se, međutim, posumnjati u to da je nova odredba najuspješnije to uspjela izraziti. Čini se da bitnim povredama u ovom kontekstu trebalo smatrati povrede koje su dovele do grešaka u pri donošenju meritornih odluka u pripremi stečajnoga plana koji bi sudac trebao odobriti, s time da bi se te povrede razlikovale od tzv. relativno bitnih povreda odredaba parničnoga postupka iz članka 354. stavka 1. ZPP po tome što bi stečajni sudac, pri nego što donese odluku o potvrđivanju ili uskrati povrede stečajnoga plana mogao otvoriti mogućnost da njihovo otklanjanje.

U članku 250. SZ kojim su definirani osnovni učinci plana brisana je odredba stavka 2. po kojoj je stečajni plan djelovao samo prema onim razlučnim vjerovnicima koji su za njega glasovali. Tom je izmjenom otvorena mogućnost nametanja stečajnoga plana i onim razlučnim vjerovnicima koji nanj nisu pristali. Pritom argumenti da se stečajnim planom ne smije pogoršati pozicija tih vjerovnika u usporedbi s onom u kojoj bi bili da on nije prihvaćen s aspekta hrvatske prakse koja je još uvijek preostjetljiva prema političko-socijalno motiviranim rješenjima sudbine stečajnih dužnika ne djeluje uvjerljivo. Rezultat će toga biti opstrukcija stečajnih planova, odnosno pribjegavanje vjerovnika (banaka) takvim rješenjima kojima će se nastojati zaštititi od neugodnih iznenađenja koja bi za njih mogla proizaći iz nametnutog stečajnog plana.

24. OSOBNA UPRAVA

Intervencije u institut osobne uprave su samo redakcijskoga karaktera. U dvije odredbe ispred riječi «vjerovnika» dodana je riječ «skupština» (nov. 268/1.1., 273/1.), čime se preciznije označilo da je riječ o tijelu vjerovnika, a ne o njima kao pojedincima. U članku 279. SZ, koji uređuje namirenje stečajnih vjerovnika u postupku osobne uprave, u stavku 1. u drugoj reč. brisane su riječi “stečajni upravitelj” kao suvišne jer u postupku osobne uprave u namireneju vjerovnika ne sudjeluje stečajni upravitelj već stečajni povjerenik.

25. MEĐUNARODNI STEČAJ

Novelom 2006. izvršene su određene korekcije (dopune i poboljšanja) stanovitih rješenja u uređenju međunarodnoga stečaja (301. – 335.).

Tako je u članku 302. SZ, koji uređuje međunarodnu nadležnost prema poslovnoj jedinici, odnosno imovini stranog dužnika u Republici Hrvatskoj, u cijelosti izmijenjen stavak 5. Po novome kada je glavni stečajni postupak već otvoren u stranoj državi temeljem kriterija navedenog u rečenici 1. ili rečenici 3. stavka 1. članka 301. SZ - prilikom otvaranja domaćeg posebnog stečajnog postupka na temelju stavka 1. odnosno 2. članka 302. SZ, sud neće ispitivati postojanje stečajnoga razloga, ako je strana odluka o otvaranju glavnog stečajnog postupka priznata u tuzemstvu. Riječ je o stečajnom dužniku čije je središte poslovnoga djelovanja u državi u kojoj je glavni stečajni postupak otvoren, čak i u slučaju u kojem je njegovo sjedište upisano u Republici Hrvatskoj. U odnosu na prijašnje uređenje razlika bi bila u tome što se po novome postojanje stečajnoga razloga neće ispitivati samo ako je odluka stranog suda o otvaranju glavnog stečajnog postupka priznata u tuzemstvu.

U članku 313. stavku 2. SZ brisane su riječi «u Republici Hrvatskoj», pa će po novome stečajni sudac pismeno s izvješćem o stavljenom prijedlogu za priznanje te podacima i pozivu iz oglasa u povodu toga prijedloga (313/1.) dostaviti stranom stečajnom dužniku, stranom stečajnom upravitelju te onim vjerovnicima, čije je prebivalište, odnosno sjedište poznato, a ne samo onim vjerovnicima čije je prebivalište odnosno sjedište u Republici Hrvatskoj poznato, kako je to bilo prije Novele 2006. Time je napušteno jedno rješenje koje je, kako je ocijenjeno, bilo diskriminatorско prema inozemnim vjerovnicima.

U članaku 326. SZ, koji uređuje otvaranje posebnog stečajnog postupka u Republici Hrvatskoj na prijedlog vjerovnika u slučaju kad je strana odluka o otvaranju stečajnoga postupka priznata u tuzemstvu, izmijenjena je u stavku 1. u cijelosti točka 1. Po novome sud će uvijek otvoriti domaći stečajni postupak “na prijedlog domaćih vjerovnika tražbina s temelja poreza, prireza, doprinosa za obvezna osiguranja koja se po zakonu obvezatno izdvajaju iz prihoda odnosno plaća te Fonda za razvoj i zapošljavanje za tražbine iz članka 3. Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavaca (Narodne novine 114/03)”. U istom je članku 1. reč. stavka 3. izmijenjena tako da glasi: “Iznimno, od odredbe stavka 2. ovoga članka, radi ostvarenja što ravnomjernijeg i potpunijeg namirenja vjerovnika na međunarodnoj razini, stečajni sudac neće otvoriti stečajni postupak u Republici Hrvatskoj ako ocijeni da bi otvaranje toga postupka s obzirom na veličinu tražbina vjerovnika iz stavka 1. i 2. ovoga članka bilo gospodarski neprimjereno”.

U članku 335. SZ, koji se odnosi na stranu odluku o odobrenju prisilne nagodbe ili stranoga prisilnoga plana, po kjemu se na priznanje strane odluke o odobrenju prisilne nagodbe ili stečajnoga plana, kao i na priznanje strane odluke

donesene u kojem drugom sličnom postupku na odgovarajući način primijenjuju odredbe SZ-a o priznanju strane odluke o otvaranju stečajnoga postupka, dodana je na kraju nova rečenica koja glasi: «Isto vrijedi za priznanje mjera osiguranja koje su donesene povodom prijedloga za otvaranje stečajnog odnosno sličnog postupka, kao i za druge odluke koje se donose radi provođenja i završetka tih priznatih stranih postupaka».

26. STEČAJ OSIGURAVAJUĆIH DRUŠTAVA

Novelom 2006. unesena je u Zakon nova odredba o primjeni njegovih odredaba i na stečaj osiguravajućih društava (nov. 338.a).

27. ZAVRŠNE I PRIJELAZNE ODREDBE

27.1. Terminološka usklađenja

Nizom završnih odredaba Novele 2006. predviđena je serija generalnih terminoloških intervencija u Zakon. Tako je propisano da se u cijelom Stečajnom zakonu riječi «stečajni sud» (u određenom padežu) zamjenjuju riječima «stečajni sudac» u odgovarajućem padežu (109/1. Novele 2006.), riječi «zaposlenik» i «zaposlenici» (u određenom padežu) riječima «radnik» i «radnici» u odgovarajućem padežu (109/2. Novele 2006.), riječi «Zakon o parničnom postupku» riječima «pravilima parničnog postupka», a riječi «ovršnog zakona» riječima «pravilima ovrhe» osim u članku 158. stavak 4. Stečajnog zakona (109/3. Novele 2009.) koji se odnosi na očevidnik nekretnina i pokretnina koje se prodaju u ovršnom postupku (146.a i 146.b OZ).

27.2. Donošenje podzakonskih akta

Ministar nadležan za poslove pravosuda dužan je u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu Novele 2006. donijeti podzakoski akt kojim će propisati postupak uvrštavanja i brisanja s liste stečajnih upravitelja (10/5.) (110/1. Novele 2006.), a u roku od 60 dana od dana njezina stupanja na snagu program stručnog ispita za stečajne upravitelje (110/2. Novele 2006.).

27.3. Početak primjene novih propisa o imenovanju stečajnih upravitelja i o njihovoj listi

Odredbe članka 9. Novele 2006. o imenovanju stečajnih upravitelja i članka 10. Novele 2006. o njihovoj listi počet će se primjenjivati godinu dana nakon njezina stupanja na snagu (110/3. Novele 2006.).

27.4. Prijelazni režim

27.4.1. Opće pravilo

Osnovno pravilo o prijelaznom režimu za primjenu Novele 2006. je jednostavno i nudi čista rješenja. Stečajni postupci pokrenuti prije stupanja na snagu Novele 2006. dovršit će se po odredbama Stečajnog zakona koji je bio na snazi u vrijeme njihova pokretanja (111/1. Novele 2006.).

27.4.2. Iznimke od pravila

Ipak, iznimno od općega (i osnovnoga) pravila, na postupke u tijeku, ako nisu započete radnje na koje se odnose, primijenjuju se slijedeće odredbe unesene Novelom 2006.:

(1) odredbe članka 5. Novele 2006., kojima su odredbe članka 10. SZ o naredbi zamijenjene novim odredbama o zaključku (v. *ad* 6.),

(2) odredbe članka 6., 7., i 8. Novele 2006., kojima su izmijenjene opće odredbe članka 11. SZ, odnosno brisane odredbe članka 12. i 13. SZ o pravnim lijekovima (v. *ad* 7.),

(3) odredbe članka 13. Novele 2006. o brisanju odredbe članka 24. stavka 5. SZ o prigovoru stečajnoga upravitelja protiv naredbe (v. *ad* 7.3.),

(4) odredbe članka 14. Novele 2006., kojima su dopunjene odredbe članka 25. SZ o novim ovlastima stečajnog upravitelja u zastupanju stečajne mase nakon zaključenja stečajnoga postupka (v. *ad* 8.6.),

(5) odredbe članka 16. Novele 2006., kojima su izmijenjene i dopunjene odredbe članka 27. SZ o razrješenju stečajnoga upravitelja (v. *ad* 8.7.)

(6) odredbe članka 18. Novele 2006., kojima su izmijenjene odredbe članka 29. SZ o naknadi za rad i naknadi troškova stečajnome upravitelju (v. *ad* 8.8.),

(7) odredbe članka 21. Novele 2006. o izmjenama i dopunama članka 37. SZ o sjednicama odbora vjerovnika i donošenju odluka (v. *ad* 9.4.),

(8) odredbe članka 22. Novele 2006., kojima je izmijenjen u cijelosti članak 38. SZ o nagradi za rad i naknadi troškova članovima odbora vjerovnika (v. *ad* 9.5.),

(9) odredbe članka 24. Novele 2006., kojima je u cijelosti izmijenjen članak 38.d SZ o pravu glasa na skupštini vjerovnika (v. *ad* 10.2.),

(10) odredbe članka 25., Novele 2006. kojima su izmijenjene i dopunjene odredbe članka 28.e SZ o ovlastima skupštine vjerovnika (v. *ad* 10.3.),

(11) odredbe članka 26. Novele 2006., kojima su izmijenjene i dopunjene odredbe članka 38.f SZ o ukidanju odluke skupštine vjerovnika (v. *ad* 10.4.),

(12) odredba članka 30. Novele 2006., kojom je dopunjen članak 42. SZ o pokretanju stečajnoga postupka (v. *ad* 11.2.),

(13) odredbe članka 34. Novele 2006., kojima su izmijenjene i dopunjene odredbe članka 63. SZ o slučajevima u kojima se otvoreni stečajni postupak ne provodi (v. *ad* 13.4.),

(14) odredba članka 45. Novele 2006., kojom su brisani naslov iznad članka 86.a i taj članak o utvrđivanju troškova stečajnoga postupka (v. *ad* 14.4.),

(15) odredba članka 62. Novele 2006., kojom je dopunjen članak 145. SZ o preuzimanju stečajne mase (v. *ad* 16.),

(16) odredbe članka 66. Novele 2006., kojima su izmijenjene odredbe članka 155.a SZ o izvanrednoj sjednici skupštine vjerovnika i o odlukama koje se mogu donijeti na toj sjednici (v. *ad* 17.),

(17) odredbe članka 69. Novele 2006., kojima su izmijenjene i dopunjene odredbe članka 158. SZ o općim odredbama o unovčenju stečajne mase (v. *ad* 18.2., 18.6),

(18) odredbu članka 70. Novele 2006., kojom je (samo redakcijski) izmijenjen članak 159. SZ o pravnim radnjama od posebne važnosti,

(19) odredbu članka 71. Novele 2006., kojom su brisane odredbe članka 163. a do 163. l SZ o prodaji imovine dužnika kao cjeline (v. *ad* 18.3.),

(20) odredbu članka 72. Novele 2006., kojom su u cijelosti zamijenjene odredbe članka 164. SZ o unovčenju nekretnina, brodova i zrakoplova te drugih registriranih prava, osim stavaka 7. – 11. nov. članka 164. SZ o odgodi ovrhe koju je pokrenuo razlučni vjerovnik (v. *ad* 18.4., 18.5.),

(21) odredbu članka 73. Novele 2006., kojom su izmijenjeni naslov iznad članka 164. a i članak 164.a o (po novome) obračunu troškova i namirenju razlučnih vjerovnika (v. *ad* 18.4.),

(22) odredbu članka 89. Novele 2006., kojom je u cijelosti izmijenjen članak 193. SZ o završnom ročištu (v. *ad* 20.6.),

(21) odredbu članka 90. Novele 2006., kojom su brisani naslov iznad članka 193.a te članci 193.a i 193.b o odlukama stečajnoga suca o postupanju s neunovčenom stečajnom masom (v. *ad* 20.6.),

(22) odredbu članka 96. Novele 2006., kojom su u cijelosti izmijenjeni naslov iznad članka 203. i sam taj članak o (po novome) obustavi zbog nedostatnosti mase za pokriće troškova stečajnoga postupka (v. *ad* 22.),

(23) odredbu članka 98. Novele 2006., kojom je ispravljena upućujuća odredba članka 211. stavka 1. treća. reč. SZ .

27.4.3. Stečaj banaka i štedionica

Članak 339. Stečajnog zakona mijenja se i glasi:

Prijelaznom odredbom članka 112. Novele 2006. članak 339. SZ izmijenjen je i glasi: “Stečajni postupci nad bankama i štedionicama pokrenuti do dana stupanja na snagu Zakona o bankama («Narodne novine», broj I61/98.) dovršit će prema odredbama Glave VI. (Stečaj i likvidacija banaka) Zakona o prisilnoj nagodbi stečaju i likvidaciji («Narodne novine», broj 54/94.)”. Tom je izmjenom, rehabilitacijom prijašnjega članka 339. SZ, popunjena pravna praznina izazvana odredbom članka 122. Zakona o bankama (NN 161/98) kojom je taj članak SZ-a (nepotrebno) brisan.

27.5. Stupanje na snagu

Novela 2006. trebala je stupiti na snagu osmog dana od dana objave u «Narodnim novinama» (114. Novele 2006.). Budući da je ona objavljena u “Narodnim novinama” broj 82/06. od 21. srpnja 2006., stupila je na snagu 29. srpnja 2006.

27.6. Pročišćeni tekst

Ovlašćen je Odbor za zakonodavstvo Hrvatskog sabora da utvrdi i izda pročišćeni tekst Stečajnog zakona (113. Novele 2006.).

28. ZAKLJUČNE NAPOMENE

Novelom 2006. nije izvršena (radikalna) reforma hrvatskoga stečajnoga prava. Njome su revidirana (napuštena, odnosno korigirana) brojna rješenja uvedena novelama SZ-a od njegova donošenja, osobito ona uvedena Novelom 2003., izvršen je niz običnih redakcijskih intervencija, ali su ugrađene u stečajnopravni sustavi neke inovacije koje bi trebale pridonijeti njegovu unapređenju.

Među značajnijim intervencijama treba svakako naznačiti one o promjeni uređenja pravnoga položaja stečajnoga upravitelja, o poboljšanju položaja radnika kao stečajnih vjerovnika, o promjeni (oslabljenju i “deregulaciji”) položaja razlučnih (osobito fiducjarnih) vjerovnika, o promjeni načina unovčenja imovine dužnika (napuštanje instituta prodaje imovine dužnika kao cjeline), o pobijanju pravnih radnji u povodu stečaja, o promjeni načina prijavljivanja i utvrđivanja tražbina stečajnih vjerovnika te o obavještanju stečajnoga upravitelja o pravima izlučnih i razlučnih vjerovnika, o zaključenju i obustavi stečajnoga postupka.

Novelom 2006. stečajno je uređenje funkcionalizirano i pragmatizirano i treba očekivati da će se po novome stečajni postupci jednostavnije provoditi. S time u vezi nameće se dojam da su njome osnažene pozicije stečajnoga upravitelja i stečajnoga suca, što se može naslutiti, između ostaloga, u otežanju mogućnosti da skupština vjerovnika promijeni stečajnoga upravitelja te u proširenju ovlaštenja stečajnoga suca da odlučuje o usmjeravanju postupka. To se također očituje i u otežanju uvjeta za djelomične diobe.

Neke od inovacija unijetih Novelom 2006. možda će zahtijevati, nakon što se pokaže njihova prava narav, naknadne zakonodavne intervencije. Neovisno o tome, čini se da će biti potrebno tragati za jednostavnijim i hrvatskim mogućnostima i potrebama primjerenijim modelima sanacije i preustroja stečajnih dužnika od onih koje omogućava institut stečajnoga plana onakav kako je sada impostiran. Bit će nužno početi razmišljati i o dopuni stečajnopravnoga sustava uvođenjem institucije socijalnoga plana u većim stečajevima, odnosno proširenjem kruga stečajnopravno pasivno legitimiranih subjekata, najprije nad imovinom svih fizičkih osoba s registriranom djelatnošću, a zatim i šireg kruga fizičkih osoba.

Konačno, bit će potrebno razmisliti i o zamjeni na komparativnom planu prevladane terminologije utemeljene na riječi stečaj onom utemeljenom na riječi insolventnost, pa, između ostaloga, naš Stečajni zakon preimenovati u Insolventni zakon.